

Klagenævnet for Udbud

(Nikolaj Aarø-Hansen, Michael Ellehauge, Christina Kønig
Mejl, Henrik Fausing)

J.nr.: 18/03277

15. februar 2019

K E N D E L S E

KONE A/S

(advokat Anders Birkelund Nielsen og advokat Laura Juul Madsen,
København)

mod

Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S

(advokat Jens Bødtcher-Hansen og advokat Malene Roose Bagh,
København)

Intervenient:

Otis A/S

(advokat Lise Aaby Nielsen, København)

Ved udbudsbekendtgørelse nr. 2017/S 223-463834 af 16. november 2017 udbød Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S (herefter ”SKI”) som offentligt udbud efter udbudslovens afsnit II en rammeaftale benævnt 50.75 Elevatorservice om levering af ydelser inden for servicering og eftersyn af elevatorer. Rammeaftalen omfattede delaftale 1 for tilsluttede kunder i Region Midtjylland og Region Nordjylland, delaftale 2 for tilsluttede kunder i Region Syddanmark og Region Sjælland og delaftale 3 for tilsluttede kunder i Region Hovedstaden. I udbudsbekendtgørelsen var værdien af delaftale 1, 2 og 3 anslået til henholdsvis 65 mio. kr., 71 mio. kr. og 84 mio. kr. Rammeaftalen havde en varighed på 2 år med mulighed for forlængelse 2 gange 12 måneder.

Ved udløbet af fristen for afgivelse af tilbud den 2. januar 2018 havde SKI modtaget 4 tilbud på delaftale 1, 4 tilbud på delaftale 2 og 3 tilbud på delaftale

3. Den 19. januar 2018 besluttede SKI at indgå kontrakt med 4 virksomheder, der i henhold til udbudsbetingelserne blev indplaceret i en kaskade således:

Delaftale 1

1. (Primær leverandør) Schindler Elevatorer A/S
2. Otis A/S
3. ThyssenKrupp Elevator A/S
4. KONE A/S

Delaftale 2

1. (Primær leverandør) Otis A/S
2. Schindler Elevatorer A/S
3. ThyssenKrupp Elevator A/S
4. KONE A/S

Delaftale 3

1. (Primær leverandør) Otis A/S
2. ThyssenKrupp Elevator A/S
3. KONE A/S

SKI indgik herefter kontrakter den 6. februar 2018.

KONE A/S har indgivet klage til klagenævnet den 28. maj 2018.

KONE A/S har nedlagt følgende påstande:

Påstand 1

Klagenævnet skal konstatere, at Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2 ved at have anvendt en evalueringsmetode, der ikke er egnet til at identificere de økonomisk mest fordelagtige tilbud, idet den beregnede ”scenariepris”, som udgør grundlaget for evalueringen, ikke er repræsentativ for i) det forventede indkøb af alarmudkald med responstiderne 120, 60 og 30 minutter og/eller ii) det forventede indkøb af reservedele.

Påstand 2

Klagenævnet skal konstatere, at udbudspligten ikke er afløftet for så vidt angår indkøb af reservedele under rammeaftale 50.75 Elevatorservice (delaftale 1, 2 og 3).

Påstand 3

Klagenævnet skal annullere Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S' beslutning af 19. januar 2018 om tildeling af rammeaftale 50.75 Elevatorservice (delaftale 1, 2 og 3).

Påstand 4

Klagenævnet skal erklære de dele af rammeaftale 50.75 Elevatorservice (delaftale 1, 2 og 3), der angår reservedele, for uden virkning.

SKI har nedlagt påstand om, at klagen ikke tages til følge.

Klagenævnet har den 29. maj 2018 meddelt SKI's kontraktparter, Schindler Elevatorer A/S, Otis A/S og ThyssenKrupp Elevatorer A/S, at det er muligt at intervenere i sagen, jf. lov om Klagenævnet for Udbud § 6, stk. 5.

Schindler Elevatorer A/S og ThyssenKrupp Elevatorer A/S har ikke besvaret klagenævnets henvendelse.

Otis A/S har anmodet om tilladelse til at intervenere i sagen. Ved e-mail af 12. juni 2018 har klagenævnet meddelt tilladelse til, at Otis A/S intervenserer i sagen til støtte for SKI.

Sagens nærmere omstændigheder

1. Udbudsmaterialet

I udbudsmaterialet indgik følgende dokumenter:

1. Udbudsbekendtgørelsen (ændret ved bekendtgørelse af 16. december 2017 om udskydelse af tilbudsfristen fra den 15. december 2017 til den 2. januar 2018)
2. Udbudsbetingelserne
3. Kontraktudkast vedrørende delaftale 1, 2 og 3 med følgende underbilag
  - a. Aftalevilkår-Delaftale vedrørende henholdsvis delaftale 1, 2 og 3 (i forholdet mellem SKI og leverandørerne)

- b. Bilag I Kundeliste
- c. Bilag II Leverandørens rapportering til SKI
- d. Bilag III Opdatering af sortiment (dvs. nye elevatorer til aftalen)
- e. Bilag IV Regulering af priser
- f. Bilag V CSR
- g. Bilag VI E-katalog og E-handel
- h. Bilag VII Rammeaftale (i forholdet mellem de enkelte kunder og leverandørerne)
  - i. Bilag VII.A Kravspecifikation
  - ii. Bilag VII.B Tilbudsliste for henholdsvis delaftale 1, 2 og 3
  - iii. Bilag VII.C Leveringsaftale
- i. Bilag VIII Retningslinjer for kundens tildeling
- j. Bilag IX Dokumentation for afløftning af udbudspligt
- k. Bilag X Kundens implementering

2. Udbudsbekendtgørelsen og udbudsbetingelserne

I udbudsbekendtgørelsen hedder det bl.a.:

” ...

Udbudsbekendtgørelse

Tjenesteydelser

...

Del II: Genstand

II.1) Udbuddets omfang

II.1.1) Betegnelse:

Elevatorservice.

...

II.1.4): Kort beskrivelse:

SKI udbyder en rammeaftale vedrørende levering af ydelser inden for servicering og eftersyn af elevatorer benævnt ”50.75 Elevatorservice”.

...

...

II.2.1) Betegnelse:

Delaftale 1 ...

...

II.2.4) Beskrivelse af udbuddet:

Delaftalen vedrører levering af ydelser inden for servicering og eftersyn af elevatorer.

Delaftalens sortiment er identisk med de øvrige delaftaler, men adskiller sig fra de øvrige ved kun at vedrøre levering af elevatorservice til SKI's tilsluttede kunder beliggende i ... .
... ”

I udbudsbetingelserne hedder det bl.a.:

”3 Formål og baggrund

SKI udbyder en rammeaftale vedrørende ydelser inden for servicering og eftersyn af elevatorer benævnt ”50.75 Elevatorservice”.

Udbuddet gennemføres på vegne af en række kunder, der forud for udbuddet har forpligtet sig til at gøre brug af deres udbudte rammeaftale (herefter benævnt ”tilsluttede kunder”), jf. nærmere herom og om øvrige kunder under punkt 4.

Formålet med udbuddet er at sikre, at SKI's kunder kan foretage indkøb ved anvendelse af rammeaftalen for derigennem at få afløst deres udbudsforpligtelse. Derudover er hensigten at sikre en kommerciel attraktiv rammeaftale, der lever op til kundernes forventninger og indkøbsbehov, og som er nem at anvende.

Rammeaftalen retter sig mod alle offentlige ordregivere, der er ejer af – og dermed ansvarlig for – en elevator. Aftalen dækker service og eftersyn af allerede eksisterende anlæg og giver derfor ikke mulighed for at tilkøbe anlægsopførsler af nye elevatorer, da dette sædvanligvis vil være håndteret i en totalentreprise sammen med den bygning, elevatoren opføres til.

Rammeaftalen er udformet på en måde, der tilgodeser alle offentlige kunder på tværs af forvaltningsniveauer, og er dermed designet med mest mulig fleksibilitet ift. mulighed for til- og fravalg af aftalens ydelser.

De potentielle brugere af aftalen er anført i Bilag I, og omfatter forskellige offentlige ordregivere, herunder bl.a. selvejende institutioner, kommuner, regioner og statslige myndigheder, mv.

Opdeling i delaftaler

Udbuddet opdeles i 3 geografiske delaftaler med henblik på at understøtte den fremtidige konkurrence på området og sikre leveringssikkerheden.

Opdelingen udspringer af, at udbuddet vedrører levering af elevatorservice til en samlet portefølje på op mod 4.500 elevatorer ud af et marked - for offentlige ordregivere - på total set ca. 10.000 elevatorer, sammenholdt med det relativt begrænsede leverandørfelt på området. Derudover kommer en række elevatorer i privat byggeri.

Dertil kommer, at flere kunder har kritiske elevatorer i bl.a. psykiatrien, ældreplejen, offentlig transport og navnlig hospitalsvæsenet, som ikke tåler længerevarende driftnedbrud, uden at dette risikerer at gå ud over borgernes liv og helbred, har SKI valgt at tilstræbe en delaftalestruktur, hvor en leverandør maksimalt skal håndtere ca. 1.500 nye elevatorer.

Aftalen bliver således opdelt i 3 regionale delaftaler, af hensyn til forsyningssikkerheden og den fremtidige konkurrence på markedet. Delaftalestrukturen er som følger:

...

Hver delaftale består af samme sortiment og adskiller sig alene fra hinanden på baggrund af den geografiske inddeling af kunderne.

SKI har for at tage højde for forsyningssikkerhedsproblemstillingen udarbejdet et grundigt implementeringsbilag, som for hver delaftale vil have en relativt lang implementeringsperiode (op til 10 måneder afhængig af ikrafttrædelsestidspunktet).

Tilbudsgivere kan byde på en, flere eller alle udbuddets delaftaler, men kan maksimalt blive tildelt 2 delaftaler.

4 Den udbudte genstand

SKI udbyder en rammeaftale, der vedrører ydelser inden for servicering og eftersyn af elevatorer.

Rammeaftalen omfatter alle elevator typer, som er defineret i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 461 af 23. maj 2016, § 1, stk. 2, som samlet herefter vil blive benævnt elevatorer.

Leverandøren er forpligtet til at tilbyde alle ydelser på aftalen, som anført i bilag VII.B tilbudsliste.

Kunden er forpligtet til, som minimum at aftage ydelser som beskrevet i punkt 1) - 3) nedenfor, mens Kunden ved sin tilslutning har angivet, om denne ønsker at være forpligtet til at aftage ydelserne beskrevet i punkt 4) - 5) nedenfor.

- 1) Vedligeholdelses- og reparationsarbejder (ved tilkald)
- 2) Modernisering (ved miniudbud)
- 3) Opstartsydelser
- 4) Lovpligtige eftersyn (Serviceabonnement)
- 5) Alarmovervågning / døgnservice / udrykning

For nærmere uddybning af ydelser og krav hertil henvises til bilag VII.A kravspecifikationen.

5 Udbud af en forpligtende rammeaftale

Udbudsforretningen gennemføres som et offentligt udbud i overensstemmelse med udbudsloven (lov nr. 1564 af 15.12.2015). Ved gennemførelse af EU-udbud af rammeaftalen har kunderne således opfyldt deres udbudsforpligtelse, når de køber ind på rammeaftalen.

...

Det er en betingelse og forudsætning for indgåelse af rammeaftalen, at leverandøren og SKI indgår aftalevilkår, og at leverandøren efterlever vilkår i aftalevilkårene og de tilhørende bilag.

Rammeaftalerne er primært rettet mod de kommunale kunder, som har tilsluttet sig aftalen, men også SKI's øvrige kunder, f.eks. regionerne og staten, kan have tilsluttet sig aftalen. De tilsluttede kunder er forpligtede til at anvende rammeaftalens sortiment, for de af kunden i bilag VII.B, under fanen "1) Elevatorer", angivne elevatorer, jf. også punkt 5.2 nedenfor. Rammeaftalen indgås mellem leverandøren og den enkelte kunde, hvilket i praksis indebærer, at leverandøren indgår en række enslydende rammeaftaler med kunderne. De enslydende rammeaftaler, som leverandøren indgår med kunderne, er ikke indbyrdes afhængige, og hver kunde hæfter således alene for egne forhold under den rammeaftale, der er indgået mellem leverandøren og kunden.

At rammeaftalen er forpligtende indebærer, at de kommunale kunder skal tilslutte sig aftalen forud for udbudstidspunktet. Både kommunale og ikke-kommunale kunder tilslutter sig udbuddet ved at indgå en tilslutningsaftale med SKI. Kommunale kunder, som ikke har tilsluttet sig forud for udbudstidspunktet, kan ikke anvende rammeaftalen. Kommunale kunder har således ikke mulighed for at tilslutte sig aftalen på et senere tidspunkt.

SKI har derfor, forud for udbudstidspunktet, indgået tilslutningsaftaler med de enkelte kommunale kunder, der ønsker at tilslutte sig aftalen, samt med de af SKI's øvrige kunder som ønsker at tilslutte sig forud for udbudstidspunktet. Tilslutningsaftalen regulerer forholdet mellem SKI og kunden. I tilslutningsaftalen forpligter kunden sig over for SKI til at gøre brug af rammeaftalens sortiment, og kunden giver SKI fuldmagt til at indgå rammeaftalen for og på sine vegne. Når SKI indgår rammeaftalen på vegne af kunden, bliver denne også overfor leverandøren forpligtet til at anvende rammeaftalen, i henhold til rammeaftalens bestemmelser herom. Se nærmere om aftageforpligtelsen under punkt 5.2.

...

I modsætning til de kommunale kunder, har SKI's øvrige kunder mulighed for at tilslutte sig aftalen efter udbudstidspunktet. Det betyder, at de af

SKI's øvrige kunder, dvs. ikke-kommunale kunder, jf. bilag I, der har et abonnement hos SKI, men ikke har tilsluttet sig aftalen forud for udbudstidspunktet, har mulighed for at tilslutte sig den indgåede aftale på et senere tidspunkt.

...

5.1 Kundernes anvendelse af rammeaftalen

Kunderne anvender rammeaftalen ved at foretage enten direkte træk på rammeaftalen eller gennemføre miniudbud, som nærmere beskrevet i bilag VIII Retningslinjer for Kundens tildeling.

På baggrund af udbuddet af rammeaftalen vil der for hver delaftale, blive tildelt 4 Leverandører på rammen. Disse vil blive placeret i et hierarki (kaskade) fra nr. 1 – 4 med hver deres parallelle rammeaftale. Den primære leverandør bliver således den leverandør, der for delaftalen afgav det økonomisk mest fordelagtige tilbud, 2. leverandør det økonomisk næstmest fordelagtige tilbud, 3. leverandør det økonomisk tredje mest fordelagtige tilbud og 4. leverandør det økonomisk fjerdemest fordelagtige tilbud.

Kundens køb af ydelser som leveres indenfor delaftalens område, kan foretages som direkte træk på rammeaftalen hos 1. leverandøren (Primær Leverandør), jf. bilag VIII. Miniudbud gennemføres mellem de fire (4) leverandører som SKI har indgået parallelle rammeaftaler med, dvs. 1., 2., 3. og 4. leverandør, jf. bilag VIII. Kriterierne for hvornår der skal benyttes direkte træk på rammeaftalen, og hvornår der skal benyttes miniudbud, er beskrevet i bilag VIII.

5.1.1 Efterfølgende tilsluttede kunders anvendelse af rammeaftalen

Øvrige kunder som tilslutter sig efter udbudstidspunktet, vil blive omfattet af den delaftale, som dækker det område, hvor kunden er geografisk placeret. For kunder med enheder placeret på flere lokationer, vil kunden være omfattet af den delaftale, hvor hovedsædet er geografisk placeret.

Kunder, som tilslutter sig efter udbudstidspunktet, opnår samme ydelsespriser på delaftalen, som kunder der tilsluttede sig før udbudstidspunktet, som angivet i bilag VII.B under fane ”2) Øvrige ydelser”.

De årlige serviceabonnementspriser, vil for kunder tilsluttet efter udbudstidspunktet, prissættes ud fra prismatricen i bilag VII.B fane ”3) Efterfølgende tilslutning”, hvorimod kunder som har tilsluttet sig aftalen forud for udbudstidspunktet, vil få konkrete priser på deres elevatorer, på baggrund af de angivne oplysninger i bilag VII.B fane ”1) Elevatorer”. Prissætningen af rammeaftalens ydelser er nærmere beskrevet i punkt 8.2.

For øvrige Kunder som tilslutter sig Rammeaftalen efterfølgende vil beløbsgrænsen for, hvornår de skal foretage miniudbud af moderniseringer være låst på 200.000 kr., jf. bilag I.

Bortset fra ovennævnte prissætning af årlige serviceeftersyn for efterfølgende tilsluttede kunder, anvendes rammeaftalen af disse på samme vis, som SKI kunder i punkt 5.1.

5.2 Kundens aftageforpligtigelse

Rammeaftalen indeholder en forpligtelse for de tilsluttede kunder til at anvende rammeaftalens sortiment, for de i bilag VII.B under fane ”1) Elevatorer” angivne elevatorer. Forpligtelsen gælder også for elevatorer, som måtte blive tilføjet til rammeaftalens sortiment senere, som følge af sortimentsopdateringer, jf. bilag III eller af øvrige kunder i den efterfølgende tilslutningsperiode som er beskrevet i punkt 5.1.1.

I bilag I er det angivet, hvilke kunder der er forpligtet til at anvende rammeaftalen, og som dermed er omfattet af aftageforpligtelsen i dette punkt.

Kunderne er ikke forpligtede til at aftage en bestemt volumen i rammeaftalens varighed. Den i bilag I angivne volumen er alene et estimat af den volumen, som kunderne forventer at aftage. Aftageforpligtelsen indebærer således alene en pligt for kunderne til at anvende rammeaftalen til at anskaffe ydelser, der er omfattet af rammeaftalens sortiment, for de i bilag VII.B under fane ”1) Elevatorer” angivne elevatorer.

Forpligtelsen for kunderne til at anvende rammeaftalen gælder fra den ikrafttrædelsesdato, som den enkelte kunde har angivet i bilag I.

...

8 Tildelingskriterier og evaluering

8.1 Tildelingskriterie

SKI forventer, for hver delaftale, at tildele rammeaftale til 4 leverandører som vil blive indplaceret i en kaskade. Tildeling af rammeaftalen for hver delaftale vil ske i henhold til tildelingskriteriet ”Pris”, jf. beskrivelsen nedenfor i punkt 8.2.

8.2 Evaluering af ”Pris”

Evalueringen af ”Pris” vil ske ved udregning af en scenariepris, som angivet i trinene nedenfor i punkt 8.2.1.

Scenarieprisen baserer sig på et forventet forbrug, fastlagt ud fra SKI's historiske forbrugsdata på området, samt den indmeldte forventede omsætning på rammeaftalen fra kunderne i forbindelse med deres tilslutning til aftalen.

Tilbudsgivers udfyldelse af bilag VII. B tilbudsliste

Tilbudsgiver skal udfylde de 3 nedenfor oplyste faner i tilbudslisten med sine tilbudspriser.

Fane 1) Elevatorer:

Under denne fane har de på udbudstidspunktet tilsluttede kunder anført alle de informationer, de har tilgængelige vedrørende deres elevatorportefølje. Tilbudsgiver skal på baggrund af disse informationer afgive en årlig "serviceabonnementspris" pr. elevator som omfatter lovpligtige eftersyn af den enkelte elevator, og de af kunden ønskede ekstra eftersyn af elevatoren, samt de abonnementsydelser som er angivet i bilag VII.A kravspecifikation, punkt 7, nr. 1-5.

Tilbudsgiver skal afgive en serviceabonnementspris i de gule felter for alle elevatorer (med gule felter) angivet under fane "1) Elevatorer". Den tilbudte serviceabonnementspris pr. elevator, under denne fane, gælder kun for de kunder som har tilsluttet sig udbuddet før udbudstidspunktet.

Fane 2) Øvrige ydelser:

Under denne fane skal tilbudsgiver afgive priser for alle de oplyste ydelser i de gule felter. Kravene til ydelserne er beskrevet i bilag VII.A kravspecifikationens punkt 4, 6, 8 og 9.

Tilbudsgiver skal afgive en pris i de gule felter for alle ydelser angivet under fane "2) Øvrige ydelser". De tilbudte ydelsespriser, under denne fane, gælder både for kunder som har tilsluttet sig udbuddet før og efter udbudstidspunktet.

Fane 3) Efterfølgende tilslutning:

Under denne fane skal tilbudsgiver afgive priser på serviceabonnementer i prismatricen for de elevatorer, som tilføjes aftalen efter udbudstidspunktet. Dette kan skyldes sortimentsopdateringer, jf. bilag III eller tilslutning fra øvrige kunder, som tilslutter sig aftalen i den efterfølgende tilslutningsperiode. Antallet af elevatorer, som tilføjes aftalen efter udbudstidspunktet, er estimeret på baggrund af det samlede antal tilsluttet elevatorer før udbudstidspunktet, set i forhold til hele det offentlige marked for elevatorer, sammenholdt med SKI's historiske forbrugsdata på området.

Serviceabonnementspriserne, for de efterfølgende tilsluttede elevatorer, skal afgives på baggrund af: 1) antal stop og 2) antal eftersyn. Serviceabonnementsprisen for de efterfølgende tilsluttede kunders elevatorer, vil således kunne aflæses direkte i prismatricen på tidspunktet for kundens tilslutning.

Serviceabonnementsprisen dækker ydelsesmæssigt det samme, og skal leve op til de samme krav, som angivet under fane ”1) Elevatorer”.

Tilbudsgiver skal afgive en serviceabonnementspris i alle de gule felter angivet under fane ”3) Efterfølgende tilslutning”.

Den tilbudte serviceabonnementspris, under denne fane, gælder kun for de kunder, som har tilsluttet sig aftalen efter udbudstidspunktet, i den efterfølgende tilslutningsperiode, som beskrevet i punkt 5 eller for nye elevatorer fra eksisterende kunder, som følge af sortimentsopdateringer jf. bilag III.

8.2.1 Evaluering af indkomne priser

Evaluering er de indkomne priser foretages i de 2 trin som er angivet nedenfor.

Trin 1

De af tilbudsgiver tilbudte priser, som er anført i tilbudslisten (bilag VII.B) under fanerne ”1) Elevatorer”, ”2) Øvrige ydelser” og ”3) Efterfølgende tilslutning”, bliver evalueret ud fra en scenariepris.

SKI beregner en scenariepris pr. år ud fra kundernes og SKI’s historiske forbrugsdata, således at den forventede forbrug/volumen multipliceres med det enkelte priselement. Scenarieprisen pr. år multipliceres med antallet af år som rammeaftalen forventer at løbe. Dette resulterer i en samlet scenariepris pr. delaftale for hele rammeaftalens løbetid.

Eksempel:

I evalueringseksemplet nedenfor er det forventede forbrug/volumen for fanen ”2) Øvrige ydelser” angivet i kolonnen med forventede antal eller antal timer.

Serviceabonnementsprisen for fane ”1) Elevatorer” er angivet som en samlet årlig pris, idet tilbudsgiverne afgiver konkrete årlige priser for hver elevator.

Serviceabonnementsprisen for fane ”3) Efterfølgende tilslutning” er angivet som en samlet årlig pris, idet tilbudsgiverne afgiver konkrete årlige priser i prismaticen baseret på antal stop og antal eftersyn multipliceret med SKIs forventede antal af efterfølgende tilsluttede elevatorer for hver felt i matricen.

Tilbudsgivers tilbudspris er i eksemplet angivet i de gule felter. De grønne felter er de sammenlagte tilbudspriser for det respektive priselement.

De anførte tal i dette og de følgende eksempler i nærværende punkt har alene til formål at illustrere hvorledes beregningerne foregår. Facit på samtlige beregninger afrundes til nærmeste hele tal.

Eksempel på evaluering af tilbudslistens faneblad – ”2) Øvrige ydelser”.

	Forventet antal timer pr. år	Tilbudspris i DKK	Scenariepris i DKK
Timepriser – arbejdstid			
Timepris for Montør inden for normal arbejdstid (kl. 7.00 - 16.00)	700	500	350.000
Timepris for Montør uden for normal arbejdstid (kl. 16.00 -24.00)	500	600	300.000
Timepris for Montør uden for normal arbejdstid (kl. 24.00 - 7.00 + weekend og helligdage)	400	750	300.000
Timepriser – Arbejdstid pr. år i alt			950.000

	Forventet antal timer pr. år	Tilbudspris i DKK	Scenariepris i DKK
Kørsel – timepriser ved planlagte opgaver			
Kørsel inden for normal arbejdstid ved planlagt opgave (kl. 7.00 - 16.00)	350	500	175.000
Kørsel uden for normal arbejdstid planlagt op- gave (kl. 16.00 - 7.00)	350	600	210.000
Timepriser – Planlagt kørsel pr. år i alt			385.000
Kørsel - timepriser ved alarmudkald	Forventet antal timer pr. år	Tilbudspris i DKK	Scenariepris i DKK

Responstid 120 minutter (Ved Kørsel inden for normal arbejdstid - kl. 7.00 - 16.00)	350	750	262.500
Prioritetsudkald - Responstid 60 minutter (Ved Kørsel inden for normal arbejdstid - kl. 7.00 - 16.00)	450	1000	450.000
Prioritetsudkald - Responstid 30 minutter (Ved Kørsel inden for normal arbejdstid - kl. 7.00 - 16.00) Denne responstid gælder ligeledes ved Personindespærring (fastsiddere)	550	250	137.500
Tillæg for udkald ved kørsel uden for normal arbejdstid (kl. 16.00 - 7.00 + weekend og helligdage)	350	200	70.000
Timepriser – Kørsel ved alarmudkald pr. år i alt			920.000
Telefonlinjer	Forventet antal pr. år	Tilbudspris i DKK	Scenariepris i DKK
Telefonlinje – fastnet	50	3000	150.000
Telefonlinje – GSM	100	1000	100.000
Telefonlinjer pr. år i alt			250.000

Køb og installering af alarm	Forventet antal i rammeaftalens løbetid	Tilbudspris i DKK	Scenariepris i DKK
Køb og installation af alarm - fastnet	50	2500	125.000
Køb og installation af alarm - GSM (mobil)	100	2500	250.000
Køb og installering af alarm i alt			375.000
Leverandørens prissætning af Nøgleboks (engangsydelse)	Forventet antal i rammeaftalens løbetid	Tilbudspris i DKK	Scenariepris i DKK
Skift af nøgleboks inkl. nøgler - Kr./stk.	100	2700	270.000
Leverandørens prissætning af Alarmovervågning	Forventet antal pr. år	Tilbudspris i DKK	Scenariepris i DKK

Alarmovervågning 24/7/365	100	3500	350.000
---------------------------	-----	------	---------

Eksempel på evaluering af tilbudslistens faneblad – ”1) Elevatorer”.

Serviceabonnement (Elevatorer) pris pr. år i alt i DKK	3.000.000
--	-----------

Serviceabonnementsprisen, som er angivet i eksemplet ovenfor, er summen af de, i tilbudslisten (bilag VII.B) under fane ”1) Elevatorer”, sammenlagte årlige tilbudspriser for de oplyste elevatorer.

Eksempel på evaluering af tilbudslistens faneblad – ”3) Efterfølgende tilslutning”.

Serviceabonnement (Efterfølgende tilslutning) pris pr. år i alt i DKK	250.000
---	---------

Serviceabonnementsprisen, som er angivet i eksemplet ovenfor, er summen af de, i tilbudslisten (bilag VII.B) under fane ”3) Efterfølgende tilslutning”, sammenlagte årlige tilbudspriser.

De sammenlagte årlige tilbudspriser i eksemplet ovenfor, er beregnet på baggrund af SKI's forventede antal af efterfølgende tilsluttede elevatorer, opgjort efter antal stop og antal eftersyn, i hvert felt i Matrice 1, multipliceret med tilbudsgivers pris afgivet i det tilsvarende felt i Matrice 2. Se nærmere herom i bilag VII.B, fane ”3) Efterfølgende tilslutning”.

Trin 2

Den samlede scenariepris beregnes på følgende vis:

De samlede årlige tilbudspriser for (Timepriser - Arbejdstid i alt **plus** Timepriser – Planlagt kørsel i alt **plus** Timepriser – kørsel ved alarmudkald i alt **plus** Telefonlinjer **plus** Alarmovervågning **plus** Serviceabonnement (Elevatorer) pris pr. år i alt **plus** Serviceabonnement (Efterfølgende tilslutning) pris pr. år i alt) **multipliceret** med rammeaftalens maksimale løbetid 4 år, **plus** Nøgleboks **og** Køb og installering af alarm, idet disse ydelser er engangsydelser, se eksemplet nedenfor:

Scenariepris:	$(950.000 + 385.000 + 920.000 + 250.000 + 350.000 + 3.000.000 + 250.000) \times 4$ år + 270.000 + 375.000 = 25.065.000 DKK
---------------	---

8.3 Samlet evaluering

SKI vil for hver delaftale tildele rammeaftalen til de fire tilbudsgivere, der samlet set har tilbudt den laveste ”scenariepris”, jf. eksemplet i trin 2 ovenfor.

Tilbudsgiveren med den laveste scenariepris anses for at have afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud i henhold til tildelingskriteriet ”Pris”, og vil blive tildelt rammeaftalen som nr. 1 i kaskaden (den Primære Leverandør). Den tilbudsgiver der opnår den næstlaveste scenariepris vil blive tildelt rammeaftalen som nr. 2 i kaskaden. Den tilbudsgiver der opnår den

tredje laveste scenariepris vil blive tildelt rammeaftalen som nr. 3 i kaskaden. Den tilbudsgiver, der opnår den fjerde laveste scenariepris, vil blive tildelt rammeaftalen som nr. 4 i kaskaden.

En tilbudsgiver kan dog maksimalt blive tildelt 2 delaftaler, jf. punkt 3.

Såfremt samme tilbudsgiver har afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud på alle 3 delaftaler, tildeles denne tilbudsgiver ikke den delaftale, hvor forskellen mellem den evalueringstekniske pris for det økonomisk mest fordelagtige tilbud og den evalueringstekniske pris for det økonomisk næstmest fordelagtige tilbud, inden for samme delaftale, procentuelt er mindst.”

3. Bilag VII.A Kravspecifikation (bilag til kontraktudkast)

I kravspecifikationen var fastsat følgende om ydelserne nævnt i udbudsbetingelsernes punkt 4 om den udbudte genstand, dvs. henholdsvis ydelserne 1) – 3) (vedligeholdelses- og reparationsarbejder (ved tilkald), modernisering (ved miniudbud) og opstartsydelser), der var ydelser, som kunderne var forpligtet til at aftage, og ydelserne 4) – 5) (lovpligtigt eftersyn (Serviceabonnement) og alarmovervågning/døgnservice/udrykning), som kunderne kunne vælge at være forpligtet til at aftage:

” ...

2. Ydelsens omfang

Identifikation af genstanden, som Leverandøren skal servicere:

Leverandøren skal servicere Kundens Elevatorer som fremgår af bilag VII.B.

Rammeaftalen omfatter alle elevatorer som er defineret i Arbejdstilsynets bekendtgørelse nr. 461 af 23. maj 2016, § 1, stk. 2, under et benævnt elevatorer.

Ydelsens materielle omfang:

Leverandøren er som minimum forpligtet til at levere:

- 1) Vedligeholdelses- og reparationsarbejder
- 2) Modernisering (forstået som en større reparationsopgave, der ikke er foranlediget af nedbrud)
- 3) Opstartsydelser

Dertil har Kunden angivet i bilag VII.B, hvilke af følgende ydelser som Leverandøren ligeledes skal levere:

- 4) Lovpligtige eftersyn (Serviceabonnement)
- 5) Alarmovervågning / døgnservice / udrykning

...

4. Vedligeholds- og reparationsarbejder

Reparationer i tilknytning til tilkald:

Leverandøren skal udføre nødvendige reparationer på grundlag af konkret konstateret behov i forbindelse med tilkald.

Hvis Leverandøren i forbindelse med lovpligtigt eftersyn eller tilkald konstaterer, at en reparation er nødvendig, skal reparationen så vidt muligt udføres, inden montøren forlader ejendommen under hensyntagen til de i Rammeaftalen angivet intervaller for tillægsarbejde.

5. Moderniseringer – gennemføres ved miniudbud

Moderniseringer er kendetegnet ved at være store reparationer, der ikke er foranlediget af nedbrud og hvor mange eller vitale dele udskiftes; oftest med store omkostninger til følge.

Modernisering anskaffes i dette udbud via miniudbud, som offentliggøres af den enkelte Kunde. Kravene til kvaliteten af de udførte Ydelser og leverede Produkter skal derfor leve op til kravene for disse i nærværende bilag, samt hvad der fremgår af Kundens opgavebeskrivelse.

6. Opstartsydelser

Omkodning af alarm:

Ved kontraktstart skal Leverandøren sikre, at samtlige Elevatorer er:

- a) omkodet til Leverandørens eller Kundens alarmovervågning / døgnservice
- b) testet fejlfri
- c) eventuelt konstaterede fejl skal være rettet
- d) der må udelukkende anvendes systemer med åbne protokoller (omskiftning til åbne protokoller sker på Kundens regning)
- e) Leverandøren må under ingen omstændigheder anvende printkort eller andre metoder til begrænsning af Elevatorens brug

Opsætning af kontaktdata:

Leverandøren skal som led i arbejdet med omkodning af alarm opsætte egne kontaktdata på samtlige anlæg og samtidig nedtage den tidligere leverandørs kontaktdata. Konstaterer Leverandørens tekniker ved arbejde på elevatoren, at kontaktdata mangler, opsættes en ny, på Leverandørens egen regning.

Leverandørens kontaktdata skal indeholde alle relevante oplysninger om elevatorens identifikation til brug for kontakt til og informering af alarmovervågningen.

Nøglebokse:

Ved kontraktstart skal Leverandøren have udskiftet nøgleboks på samtlige bygninger hvor Kunden har Elevatorer, som er angivet i Bilag VII.B Tilbudsliste. ...

Telefonlinjer:

...

7. Lovpligtige eftersyn

Lovpligtigt eftersyn:

Leverandøren skal på Kundens Elevatorer udføre lovpligtige eftersyn, jf. bekendtgørelse nr. 461 af 23. maj 2016 om anvendelse m.v. af Elevatorer, rulletrapper og lignende maskiner og andre fremtidige præceptive lovkrav som måtte afløse/supplere førnævnte bekendtgørelse.

Ydelsens indhold er fastlagt i bekendtgørelsens bilag 4.

Dertil skal samtidig foretages mindre serviceydelser, efter elevatorens type og behov, som en del af det lovpligtige eftersyn, hvilket er uden beregning for Kunden. Herunder indgår:

- 1) Smøring af tov for tovbårne Elevatorer
- 2) Renholdelse af skaktgruber
- 3) Rensning, smøring og justering af elevatorens dele (herunder bremses, etageapparat, standsningsnøjagtighed, døre, m.m.)
- 4) Kontrol og udskiftning af defekte lyskilder og lys i trykknapper, herunder rengøring af reflektor og skærm
- 5) Vedligehold af alarm inkl. Batteriskift

Leverandøren er ikke berettiget til at fakturere for kørsel og arbejdstid ved udførelse af lovpligtige eftersyn.

For de elevatorer kunden ikke har valgt lovpligtige eftersyn til, er leverandøren ikke forpligtet til at udføre ovenstående.

Antal årlige lovpligtige eftersyn:

Elevatorerne skal som minimum modtage det antal årlige eftersyn, som er fastsat i bekendtgørelse nr. nr. 461 af 23. maj 2016 om anvendelse og opstilling af Elevatorer mv. og andre fremtidige præceptive lovkrav som måtte afløse/supplere førnævnte bekendtgørelse.

Leverandøren skal sikre, at det i forbindelse med gennemførelse af lovpligtig kontrol på hver enkelt elevator, vurderes om antallet af eftersyn kan justeres så de overholder bekendtgørelsens krav.

Resultatet af vurderingen skal af Leverandøren meddeles skriftligt til Kunden.

Besigtigelse og afprøvning (faldprøve):

Leverandøren skal:

- a) planlægge besigtigelse og afprøvning af Elevatorer (faldprøve)
- b) aftale udførelse heraf med det akkrediterede inspektionsorgan,
- c) være tilstede og assistere ved arbejdets udførelse,

(jf. bekendtgørelse nr. nr. 461 af 23. maj 2016 om anvendelse og opstilling af Elevatorer mv. Ydelsens indhold og omfang er fastlagt i bekendtgørelsens bilag 5).

Kunden afholder omkostningen til akkrediterede inspektionsorgan.

8. Alarmovervågning / døgnservice / udrykning

Ved Kundens tilvalg af alarmovervågning, skal Leverandøren levere følgende på Kundens Elevatorer:

- a) alarmovervågning/døgnservice - 24/7/365
- b) forpligtelse til udrykning ved tilkald til indespærring og/eller driftsstop (se responstider)
- c) Leverandøren skal altid omstille alarmerne til given alarmcentral; enten Leverandørens eller Kundens egen

9. Responstider

Responstider:

Leverandøren skal – uanset om driftsstop finder sted indenfor eller udenfor normal arbejdstid - overholde nedenstående responstider:

- a) maksimalt 30 minutter til påbegyndelse af arbejdet, hvis person er inde-spærret
- b) maksimalt 30, 60 eller 120 minutter, som angivet af Kunden i Bilag VII.B, til påbegyndelse af arbejdet ved driftsstop uden personindespærring, med mindre andet aftales ved bestilling
- c) maksimalt 5 dage til påbegyndelse af arbejdet ved mindre fejl uden driftsstop
- d) ved planlagt reparation skal arbejdet påbegyndes i overensstemmelse med tidsangivelsen i bestillingen.

Reaktionstiderne regnes fra tidspunktet for første henvendelse til Leverandørens eller dennes vagt-/ kontrolcentral til personligt fremmøde på stedet.
...”

4. Bilag VII.B Tilbudsliste (bilag til kontraktudkast)

Bilag VII.B Tilbudslisten indeholder en vejledning samt 3 særskilte regneark (kaldet tilbudsark 1) Elevatorer, tilbudsark 2) Øvrige ydelser og tilbudsark 3) Efterfølgende tilslutning) med oplysninger om priser mv. for forskellige ydelser dels i forhold til konkrete elevatorer, dels oplysning om timepriser mv. for forskellige ydelser. Endvidere indeholder bilaget et særskilt ark (kaldet Samlet scenariepris) til beregning af en samlet scenariepris i rammeaftalens løbetid på 4 år.

I vejledningen står der:

”Vejledning til at udfylde bilag VII.B Tilbudsliste for rammeaftale 50.75 Elevatorservice

SKI anbefaler at læse vejledningen grundigt før tilbudsafgivelsen.

Tilbuddet vurderes på baggrund af de samlede priser fra alle tre tilbudsark: 1) Elevatorer, 2) Øvrige ydelser og 3) Efterfølgende tilslutning.

Den samlede pris er vist i fanen ”Samlet scenariepris”, når alle priser er udfyldt, jf. Udbudsbetingelserne, punkt 8.2.1.

Ark 1) Elevatorer:

Arket er udfyldt af de kunder, der har tilsluttet sig aftalen før udbudstidspunktet, med alle de informationer de har tilgængelig vedrørende deres elevatorportefølje.

Tilbudsgiver skal, på baggrund af disse informationer, afgive en årlig "serviceabonnementspris" pr. elevator (se bilag VII.A kravspecifikation, punkt 7, nr. 1-5).

Tilbudsgiver skal afgive pris for hver elevator i de gule felter i kolonne Y. Alle gule felter skal udfyldes. Sorte felter må ikke udfyldes. Tilbudsgiver kan vælge at udfylde med "nul" (0), eller positive tal.

I kolonne "R" er angivet "minimum antal eftersyn krævet ved lov (lovpligtige eftersyn)".

I kolonne "S" er angivet "ønsket antal eftersyn", i det tilfælde en kunde ønsker flere eftersyn, end loven foreskriver.

Er kolonne "S" udfyldt er det kun dette antal eftersyn kunden skal have, og det antal leverandøren skal prissætte efter (i dette tilfælde skal der ses bort fra kolonne "R").

Eksempel 1: Kolonne "R": 2. Kolonne "S": (0). Tilbudsgiver prissætter efter: 2

Eksempel 2: Kolonne "R": 2. Kolonne "S": 10. Tilbudsgiver prissætter efter: 10

Ydelser der ikke skal prissættes i ark 1) Elevatorer:

Kunden har i arket angivet om kunden ønsker alarmovervågning "ja" eller "nej". Prisen for alarmovervågning er ikke elevatorspecifik, men prissættes ens for alle elevatorer i ark "2) Øvrige ydelser".

Kunden har angivet, for hver enkelte elevator, hvilken responstid kunden ønsker ved nedbrud uden personindespærring. Dette er alene en service-meddelelse til den vindende leverandør. Prisen for responstider prissættes i ark "2) Øvrige ydelser".

Ark 2) Øvrige ydelser:

Ydelserne i dette ark er generiske og ikke specifikke for kundens enkelte elevatorer. De tilbudte ydelsespriser, gælder både for kunder som har tilsluttet sig aftalen før og efter udbudstidspunktet.

Tilbudsgiver skal afgive priser i de gule felter, for alle ydelser (se bilag VII.A Kravspecifikation, punkt 4, 6, 8 og 9).

Alle gule felter skal udfyldes. Tilbudsgiver kan vælge at udfylde med "nul" (0), eller positive tal.

- I kolonne "A" er angivet den specifikke ydelse.
- I kolonne "B" er angivet det forventede forbrug på hele aftalen.
- I kolonne "C" skal tilbudsgiver angive en enhedspris for den pågældende ydelse (De gule felter). Prisen skal indeholde SKIs rabatandel.

- I kolonne "D" udregnes prisen for det samlede antal af den pågældende ydelse (kolonne B x kolonne C = kolonne D).

Ydelserne i række A8-10; A12-14; A16-20; A22-24 og A26-27 er alle faste ydelser, der forbruges i hele aftalens løbetid.

Ydelserne i række A33-35 og A37-38 er engangsydelser, der kun forbruges en gang pr. elevator i aftalens løbetid.

Ark 3) Efterfølgende tilslutning:

I dette ark afgives priser i prismatricen for sortimentsopdateringer (nye elevatorer for eksisterende kunder), eller kunder tilsluttet efter udbudstidspunktet (nye elevatorer for kunder efter udbudstidspunktet). (Se Bilag III Opdatering af Sortiment, punkt 3.1).

I Matrice 1 fremgår det forventede antal af elevatorer med den pågældende kombination af antal eftersyn og antal stop.

I Matrice 2 angiver leverandøren priserne i de gule felter. Alle felter skal udfyldes. Priserne afgives på baggrund af: 1) antal stop og 2) antal eftersyn.

Tilbudsgiver kan vælge at udfylde med "nul" (0), eller positive tal.

I Matrice 3 ganges antallet af elevatorer i matrice 1 med tilbudsprisen fra matrice 2. Summen af alle de beregnede priser i matrice 3 lægges sammen til en fælles evalueringspris.

Serviceabonnementsprisen for de efterfølgende tilsluttede elevatorer, vil således kunne aflæses direkte i prismatricen på tidspunktet for sortimentsopdateringen eller kundens tilslutning.

Serviceabonnementsprisen dækker ydelsesmæssigt det samme, og skal leve op til de samme krav, som angivet under fane 1) Elevatorer.”

Tilbudssark 1 indeholdt for hver konkret elevator felter til brug for følgende oplysninger:

- SKI-id (nummerering af konkret elevator)
- Kunde
- Elevatorens kaldenavn
- Opstillingsadresse
- Postnr.
- By
- Lovpligtige eftersyn (abonnement) (udfyldes med ja/nej)
- Fabrikat (mærke og model)

- Elevatørnummer (serienummer)
- Opstillingsår
- Type (fx person, gods, trappelift)
- Antal personer
- Lastevne (kg)
- Opstilling og tilgængelighed (fx indendørs, frit/ej frit tilgængelig)
- Drivmiddel
- Antal stop
- Antal stop med dobbeltdøre (gennemgang)
- Minimum antal lovpligtige eftersyn
- Ønsket antal lovpligtige eftersyn
- Dato for overgang af elevator til leverandør
- Alarmtype (åben/lukket)
- Omkodning af eksisterende alarm (udfyldes med ja/nej)
- Køb og installering af alarm - fastnet
- Køb og installering af alarm - GSM (mobil)
- ”Pris pr. elevator (DKK) inkl. SKI’s rabatandel” (markeret med gult henholdsvis sort)
- Alarmovervågning
- Responstid ved driftsnedbrud (udfyldt med antal minutter, fx 30, 60 og 120)
- ”Særlige tilladelser/krav/kurser ...”

Tilbudsark 2 var beregnet til prissætning af øvrige, løbende ydelser, herunder felter markeret med gult til brug for tilbudsgivernes tilbudte priser:

- Leverandørens prissætning af timepriser for montør (mellem henholdsvis kl. 7.00-16.00, kl. 16.00-24.00 og kl. 24.00-7.00 samt weekender og helligdage)
- Leverandørens prissætning af kørsel (kørsel ved planlagt opgave mellem henholdsvis kl. 7.00-16.00 og kl. 16.00-7.00)
- Leverandørens prissætning af kørsel ved alarmudkald (med responstid på henholdsvis 30, 60 og 120 minutter og udkald ved kørsel uden for normal arbejdstid og i weekender og helligdage)
- Leverandørens prissætning af telefonlinjer (fastnet og GSM)
- Leverandørens prissætning af alarmovervågning
- Leverandørens prissætning af køb og installering af alarm (fastnet og GSM)
- Leverandørens prissætning af nøgleboks

Tilbudsark 2 indeholdt endvidere en kolonne, hvor der i relation til prissætning af henholdsvis timepriser for montør, kørsel og kørsel ved alarmudkald samt prissætning for de øvrige ydelser var oplyst et forventet antal (antal timer eller

stk.) årligt. For delaftale 1 var således oplyst følgende for kørsel ved alarmudkald:

”

Leverandørens prissætning af Kørsel ved Alarmudkald	Forventet antal/år	Kr./alarmudkald	Samlet pris
Responstid 120 minutter (Ved Kørsel inden for normal arbejdstid – kl. 7.00-16.00)	<u>3223</u>		
Prioritetskald – Responstid 60 minutter (ved Kørsel inden for normal arbejdstid – kl. 7.00- 16.00)	<u>190</u>		
Prioritetskald – Responstid 30 minutter (ved Kørsel inden for normal arbejdstid – kl. 7.00- 16.00) *Denne responstid gælder ligeledes ved Personindespærring (fastsiddere)	<u>276</u>		
Tillæg for udkald ved kørsel uden for normal arbejdstid (kl. 16.00 – 7.00 + weekend og helligdage)	<u>440</u>		

”

For så vidt angår delaftale 2 var herom oplyst følgende:

”

Leverandørens prissætning af Kørsel ved Alarmudkald	Forventet antal/år	Kr./alarmudkald	Samlet pris
Responstid 120 minutter (Ved Kørsel inden for normal arbejdstid – kl. 7.00-16.00)	<u>3658</u>		
Prioritetskald – Responstid 60 minutter (ved Kørsel inden for normal arbejdstid – kl. 7.00- 16.00)	<u>215</u>		
Prioritetskald – Responstid 30 minutter (ved Kørsel inden for normal arbejdstid – kl. 7.00- 16.00) *Denne responstid gælder ligeledes ved Personindespærring (fastsiddere)	<u>314</u>		
Tillæg for udkald ved kørsel uden for normal arbejdstid (kl. 16.00 – 7.00 + weekend og helligdage)	<u>499</u>		

”

For delaftale 3:

”

Leverandørens prissætning af Kørsel ved Alarmudkald	Forventet antal/år		Samlet pris
Responstid 120 minutter (Ved Kørsel inden for normal arbejdstid - kl. 7.00 - 16.00)	<u>4347</u>		
Prioritetsudkald - Responstid 60 minutter (Ved Kørsel inden for normal arbejdstid - kl. 7.00 - 16.00)	<u>256</u>		
Prioritetsudkald - Responstid 30 minutter (Ved Kørsel inden for normal arbejdstid - kl. 7.00 - 16.00)* *Denne responstid gælder ligeledes ved Personindespærring (fastsidder)	<u>373</u>		
Tillæg for udkald ved kørsel uden for normal arbejdstid (kl. 16.00 - 7.00 + weekend og helligdage)	<u>594</u>		

”

Det er oplyst af SKI, at det anførte antal af forventede timer pr. år ved kørsel i forbindelse med alarmudkald afhængig af en responstid på 120, 60 eller 30 minutter, var baseret på et forventet forbrug fastlagt ud fra SKI's historiske forbrugsdata på området og korrigeret specifikt for hver enkelt delaftale. Det er endvidere oplyst, at tilbudsarket er udformet sådan, at den samlede pris automatisk beregnes i takt med, at man udfylder skemaet.

I SKI's duplik hedder det bl.a.:

”Ved den indmeldte forventede omsætning forstås antallet af elevatorer, som var indberettet fra kunderne i tilslutningsaftalerne. Ved historiske forbrugsdata forstås antallet af udkørsler og fordelingen heraf på responstider fra indklagedes tidligere rammeaftale.

For at beregne vægtningen (antal udkørsler på den udbudte rammeaftale) på de enkelte responstider, modtog indklagede således oplysninger fra den tidligere leverandør om antallet af udkørsler på den tidligere rammeaftale, der var indgået med ThyssenKrupp Elevator A/S, jf. nedenfor.

Dette antal (altså de historiske forbrugsdata) blev divideret med antallet af elevatorer på den tidligere aftale med henblik på at finde det gennemsnitlige antal udkørsler pr. elevator. Dette antal blev herefter ganget med antallet af tilsluttede elevatorer på den udbudte aftale for at finde antallet af forventede udkørsler på den nye rammeaftale. Antallet blev tillagt 10 %,

som ud fra indklagedes oplysninger var forventningen til antallet af elevatore, der kommer til i rammeaftalens løbetid.

Der var således tale om følgende beregning for at fastlægge vægtingen for alarmudkald med responstider:

Leverandørens prissætning af Kørsel ved Alarmudkald	
Responstid 120 minutter (Ved Kørsel inden for normal arbejdstid - kl. 7.00 - 16.00)	Værdien i dette felt er beregnet således: ((faktiske forbrugsdata fra den tidligere aftale / antallet af elevatorer på den tidligere aftale) * antallet af faktisk tilsluttede elevatorer på nærværende aftale) + 10% (som er forventningen til antallet af elevatorer der tilgår i rammeaftalens løbetid).
Prioritetsudkald - Responstid 60 minutter (Ved Kørsel inden for normal arbejdstid - kl. 7.00 - 16.00)	Værdien i dette felt er beregnet således: ((faktiske forbrugsdata fra den tidligere aftale / antallet af elevatorer på den tidligere aftale) * antallet af faktisk tilsluttede elevatorer på nærværende aftale) + 10% (som er forventningen til antallet af elevatorer der tilgår i rammeaftalens løbetid).
Prioritetsudkald - Responstid 30 minutter (Ved Kørsel inden for normal arbejdstid - kl. 7.00 - 16.00)* *Denne responstid gælder ligeledes ved Personindespærring (fastsider)	Værdien i dette felt er beregnet således: ((faktiske forbrugsdata fra den tidligere aftale / antallet af elevatorer på den tidligere aftale) * antallet af faktisk tilsluttede elevatorer på nærværende aftale) + 10% (som er forventningen til antallet af elevatorer der tilgår i rammeaftalens løbetid).

Det samlede antal udkørsler fordelt på de enkelte responstider (og på de enkelte delaftaler) er dermed udtryk for et gennemsnit i forhold til de indmeldte elevatorer.

Der forelå dog ikke historiske forbrugsdata angående udkørsler med responstid på 30 minutter, men kun med 60 henholdsvis 120 minutter. Dette skyldes, at der på den tidligere rammeaftale kun var to intervaller, nemlig 60 og 120 minutter, men ikke 30 minutter. Indklagede estimerede derfor vægtingen/antal udkørsler for responstiden på 30 minutter. Det-te skete med baggrund i det kendte antal af personindespærringer, der i den tidligere rammeaftale også havde en responstid på 30 minutter. Indklagede udøvede således et sagligt skøn på baggrund af de kendte historiske forbrugsdata på den tidligere rammeaftale for at fastlægge en retvisende vægting.

Ovenstående beregningsmetode fremgår nærmere af det interne arbejdsrapport, skemaet i ”Scenarie Beregning” for hver enkelt vægting for delaftale 1, 2 og 3 (”udregningsmetode”). Det fremgår således, hvordan indklagede nåede frem til den endelige vægting af kørsler med alarmudkald med responstiderne på henholdsvis 30, 60 og 120 minutter, svarende til vægtene anført i tilbudslisten som gengivet i skemaet i svarskriftet side 12-13.

...”

Bidraget til scenarieprisen for så vidt angår tilbudsark 2 i tilbudslisten fremkom ved at gange de tilbudte enhedspriser (fx timepriser) med det forventede årlige antal, som var anført i tilbudsarket.

Tilbudslisten indeholdt følgende opstilling til beregning af den samlede scenariepris for en løbetid på 4 år:

”

Samlet scenariepris i rammeaftalens løbetid

1) Elevatorer (x 4)	[...]
2) Øvrige ydelser – Løbende ydelser (x 4)	[...]
2) Øvrige ydelser – Engangsydelser (x 1)	[...]
3) Efterfølgende tilslutning (x 4)	[...]
Total Scenariepris for aftalen (4 år)	[...]

”

5. Bilag VIII Retningslinjer for tildeling under rammeaftalen (bilag til kontraktudkast)

I bilag VIII punkt 2 var fastsat følgende om tildeling under rammeaftalen og miniudbud:

”
...

2 Hvornår Direkte træk på Rammeaftalen og hvornår Miniudbud?

2.1 Kunden er forpligtet til at gennemføre Miniudbud i følgende situation:

Kunden har ikke frit valg mellem Direkte træk på Rammeaftalen og Miniudbud.

Kunden skal altid foretage sine anskaffelser via Direkte træk på Rammeaftalen, medmindre Kunden opfylder nedenstående betingelser, hvorefter Kunden er forpligtet til at gennemføre Miniudbud.

Kunden er forpligtet til at opgøre sit behov ud fra saglige og objektive kriterier og i overensstemmelse med udbudsloven. Såfremt Kunden har behov for at gennemføre en større reparations- og vedligeholdelsesopgave (en modernisering) af en (1) eller flere Elevatorer, så er Kunden forpligtet til at gennemføre Miniudbud, såfremt den af Kunden estimerede omkostning til gennemførelsen af moderniseringen overstiger den af Kunden i bilag I angivet beløbsgrænse, pr. Elevator.

Beløbsgrænserne er fastsat af Kunderne, og de øvrige Kunder der tilslutter sig, i forbindelse med deres tilslutning til Rammeaftalen og forud for offentliggørelsen af udbudsmaterialet. Disse beløbsgrænser kan for den enkelte Kunde ses i bilag I til Aftalevilkår.

For øvrige Kunder som tilslutter sig Rammeaftalen i ”tilslutningsperioden” efter offentliggørelse af udbudsmaterialet, jf. udbudsbetingelsernes punkt 5, er Kunden forpligtet til at gennemføre Miniudbud, når de af Kunden estimerede omkostninger ved moderniseringen pr. Elevator overstiger DKK 200.000.”

Det var således fastsat, at træk på rammeaftalen sker ved direkte tildeling for så vidt angår alle ydelser omfattet af rammeaftalen med undtagelse af ydelsen 2) Modernisering, jf. udbudsbetingelsernes punkt 4 ovenfor om den udbudte genstand. For ydelsen 2) Modernisering gælder således, at der skal gennemføres miniudbud med tildelingskriteriet Pris, når omkostningen skønnes at overstige den fastsatte beløbsgrænse pr. elevator, som var bestemt af den pågældende kunde. Det er oplyst, at den gennemsnitlige beløbsgrænse var 165.000 kr. og for nogle kunders vedkommende højere henholdsvis lavere.

6. Bilag VII Rammeaftale (bilag til kontraktudkast), mv. – særligt om prissætning af reservedele

Det er oplyst, at SKI i forbindelse med forberedelsen af udbuddet undersøgte mulighederne for at udarbejde en liste med reservedele, der skulle konkurrendsættes i forbindelse med udbuddet og herefter indkøbes under rammeaftalerne. I svarskriftet fra SKI er herom oplyst bl.a. følgende:

”Markedet tilkendegav i den sammenhæng, at det ikke ville være muligt at lave et egentligt ”varelisteudbud”, dvs. et udbud, hvor hver eneste reservedel ville skulle kravsificeres og prissættes særskilt.

Dette skyldtes, at hver elevator har egne reservedele, der tilmed kan være forskellige, alt efter elevatorernes alder og nærmere design. Der er derfor tale om et ganske betydeligt antal reservedele, som skal kunne købes under rammeaftalen for at kunne servicere de ca. 4.500 omfattede elevatorer. Indklagede vurderede på baggrund af de modtagne input, at der var tale om mindst 50.000 og helt op imod 250.000 styk forskellige reservedele.

Indklagede vurderede hertil, at det ville være unødigt bebyrdende og resourcekrævende – og formentlig også i strid med proportionalitetsprincippet – at pålægge leverandørerne at udfylde tilbudslister med priser på samtlige reservedele, som forventeligt ville blive anvendt på rammeaftalen.

Indklagede overvejede alternativt at udarbejde et udbudsdesign, hvor de 10-20 hyppigst anvendte reservedele blev prissat og prisevalueret. Indklagede fik dog under markedsdialogen oplyst, at der, på grund af netop de mange forskellige elevatorer (mærke, alder m.v.), ikke kunne tegnes et generelt billede af hvilke reservedele/materialer, der var generiske og alment anvendt. Selv hvis det havde været muligt at kortlægge de mest alment anvendte, ville det være umuligt at fastlægge de rigtige vægte. Indklagede havde ikke adgang til sådanne relevante historiske data, og kunne ikke få

disse fra markedet. Dertil kommer, at forbrugsmønstret forventeligt vil ændre sig i takt med, at nye elevatorer og reservedele kommer til. Eksempelvis siger de historiske data for gammel hydraulikteknologi intet om det fremtidige behov, idet markedet i høj grad omlægges fra hydrauliske elevatorer til tov-bårne elevatorer. Det samme [gør] sig gældende i forhold til materialevalg, hvor der p.t. sker meget på markedet.

Markedet anså det desuden for praktisk umuligt at få oplyst og indhentet listepreiser på reservedele/materialer. Indklagede fik således under markedsdialogen oplyst, at markedet fungerer på den måde, at de leverandører, der gennemfører service og vedligeholdelse af elevatorer, samtidig er producent af elevatorerne indenfor hvert produktmærke. Hver leverandør sælger således også reservedele til "egne" elevatorer, og i det omfang en leverandør skal servicere andre leverandørers elevatorer, køber de reservedele/materialer hos den producerende leverandør. Dette skyldes ikke mindst, at krav til sikkerhed, helt naturligt, fylder meget i forhold til servicering af elevatorer, og at ingen ønsker at gå på kompromis hermed. Anvendelse af uautoriserede reservedele vil kunne medføre et ansvar, såfremt en elevator efterfølgende forårsager ulykke. Derfor afhænger priserne (overfor kunden) af, hvem der leverer reservedelen/materialerne.

Endelig drøftede indklagede omfanget af reservedele med markedet, herunder med de fire markedsledende leverandører. Der var generel enighed om, at reservedelene alene udgjorde en marginal andel, hvilket også harmonerede med indklagedes egne vurderinger. Konkret oplyste klager som nævnt ovenfor, at andelen udgjorde 8-10 % af den samlede ydelse.

På baggrund af disse særlige markeds-mæssige forhold skønnede indklagede, at den mest retvisende og udbudsretligt mest egnede model bestod af en kombination af, at gøre prisen til et "mindstekrav" med en effektiv kontrolforanstaltning, at sikre en konkurrenceudsættelse af reservedelene gennem de efterfølgende miniudbud samt at inddrage køb af nogle af de mere gængse reservedele i forbindelse med konkurrenceudsættelse af ydelsen "lovpligtige eftersyn".

...

KONE A/S har herom i sin replik oplyst og anført følgende:

...

Den forudgående markedsdialog

Klager bestrider Indklagedes udlægning af mødet den 1. juni 2017, hvor Klagers salgsdirektør, Brian Pedersen, deltog,...

Det er således ikke rigtigt, at Klagers salgsdirektør har givet udtryk for, at det efter Klagers opfattelse ville være en fornuftig løsning at undlade eva-

luering på reservedele, eller for den sags skyld at reservedelene omfang kun udgør 8-10 % af den samlede omsætning.

Det forhold, at reservedelsindkøbet efter Indklagedes egne oplysninger ... var et centralt tema under den forudgående markedsdialog, viser dog med al tydelighed, at reservedelsindkøbet, som Indklagede *nu* forsøger at bagatellisere betydningen af, var centralt for rammeaftalen og evalueringen.

Indklagede anfører ..., at "markedet" tilkendegav, at det ikke var muligt at lave et egentligt "varelisteudbud", hvor hver eneste reservedel kravsificeres og prissættes særskilt. Selv *hvis* det var tilfældet, er det selvsagt ikke ensbetydende med, at det ikke var muligt at evaluere på et repræsentativt udsnit af reservedelene.

Indklagede anfører endvidere ..., at Indklagede havde overvejet at evaluere på de 10-20 hyppigst anvendte reservedele, men at Indklagede også anså dette for praktisk umuligt.

Det er ikke rigtigt, at det ikke er praktisk muligt at gennemføre et udbud, hvor indkøbet af materialer og reservedele også kommer til at påvirke tilbudsbedømmelsen. Det er heller ikke rigtigt, at "markedet" – hvormed også må forstås Klager – skulle have oplyst, at det ikke var muligt.

Rent faktisk præsenterede Klager under markedsdialogen en model – som 'Forslag til KONTRAKT' ... var en del af – hvor langt de fleste reservedele indgik i den faste ydelse og dermed i evalueringen.

Indklagede undlader ...belejligt at gøre opmærksom på denne helt afgørende forskel på Klagers 'Forslag til KONTRAKT' og den af Indklagede anvendte evalueringsmodel, ligesom Indklagede har undladt at fremlægge den præsentation og kravsifikation, der også var vedhæftet Klagers e-mail af 4. april 2017, hvor Klagers forslag er nærmere beskrevet. Præsentationen og kravsifikationen fremlægges ...

I Klagers e-mail af 4. april 2017 ... var det anført, at de vedhæftede forslag til kravsifikation og kontrakt var med "*en 'selv risiko' på 3.000 kr.*", det der i præsentationen benævnes "KONE Care Pro". Et af kendetegnene ved "KONE Care Pro" er en anden prisstruktur, således at omkostningerne, herunder i forhold til reservedele, i vidt omfang er faste, hvilket blandt andet beskrives i præsentationen. For så vidt angik "selvriskoen" var følgende anført i kravsifikationen (ID nr. 23, side 9):

"Selvrisiko på vedligeholdelses- og reparationsarbejder:

Arbejds løn og materialer på alle vedligeholdelses- og reparationsarbejder op til DKK 3.000 eksklusive moms afholdes af Leverandøren."

Som det dog også fremgik af Klagers præsentation ... kunne "selvrisikoen" sagtens fastsættes til et andet og højere beløb, for eksempel 5.000 eller 10.000 kr., således at omkostningerne til reservedele i endnu højere grad var kendte.

Det er således ikke rigtigt, når Indklagede i svarskriftet anfører, at Klager i løbet af markedsdialogen *dels* gav udtryk for, at det ikke er praktisk muligt at gennemføre et udbud, hvor indkøbet af materialer og reservedele også kommer til at påvirke tilbudsbedømmelsen, *dels* fremlagde et kontraktudkast, der indebar, at indkøbet af reservedele ikke ville blive konkurrenceudsat. Tværtimod ville den af Klager foreslåede kontraktmodel have indebåret, at størstedelen af kundernes reservedelsbehov blev inddraget i pris-konkurrencen.

Der er derfor ikke noget underligt i, at Klager med Indklagedes ord "*undersiger den valgte model*", der er afgørende forskellig derved, at alle reservedele i forbindelse med udkald faktureres af den "primære leverandør".

Klager gør i den forbindelse endvidere opmærksom på, at Klager allerede under markedsdialogen oplyste, at det var relevant at evaluere på den samlede serviceomkostning pr. år pr. anlæg. Indklagedes spørgeskema med Klagers svar, som også var vedhæftet Klagers e-mail til Indklagede den 4. april 2017, men som Indklagede har undladt at fremlægge ... fremlægges.

I forhold til spørgsmålene vedrørende det kommende udbud (punkt 6) fremgik blandt andet følgende:

"Hvilke konkurrenceparametre er vigtige for jer, og vil derfor være relevante at inddrage i en evaluering, og hvorfor?"

Svar: Gennemsnitlig tilkald pr. elevator årligt (Call Out Rate). Måling af den samlede service omkostning pr. år pr. anlæg."

I forhold til Indklagedes tidligere udbud (punkt 5) oplyste Klager følgende:

"Hvad er jeres overordnede vurdering af SKI's hhv. frivillige og forpligtende aftale 18.05 og 50.75 - Elevatorservice?"

Svar:

Styrker?

Svar: Vi fravalgte at byde på SKI aftalen sidste gang da udbuddet var baseret på billigste enhedspriser (timepris, pris pr. serviceeftersyn, samt di-

verse tillæg). Vi så derfor ikke nogen styrke i aftalen, da aftalen ikke tog højde for "total omkostning pr. elevator.

Forbedringspunkter?

Svar: Fjern fokus på enhedspriser og pris pr servicebesøg, da det ikke giver retvisende omkostning pr. elevator." ...

Klager understregede således allerede under markedsdialogen vigtigheden af at evaluere på totalomkostningerne pr. elevator, dvs. de samlede omkostninger inklusive omkostninger til reservedele.

...”

Bilag VII Rammeaftale indeholdt følgende bestemmelser om prisfastsættelsen på reservedele:

”8.2 Vederlag – Produkter

De materialer og reservedele (Produkter) som installeres eller på anden måde forbruges i forbindelse med udførelse af Rammeaftalens Ydelser, og som faktureres til Kunder under denne aftale, må ikke afregnes til en højere pris end Markedsprisen for, hvad tilsvarende produkter kan anskaffes til på de bedst opnåelige markedsmæssige vilkår i forhold til pris og kvalitet.

Leverandøren skal på SKI's eller Kundens forlangende kunne dokumentere, at prisen på de førnævnte materialer og reservedele ikke overstiger Markedsprisen, herunder i forhold til kvalitet. Såfremt SKI eller Kunden specifikt anmoder herom, skal denne dokumentation ske ved indhentning af en revisorerklæring. Leverandøren er forpligtet til at afholde alle udgifter forbundet med at fremskaffe ovennævnte dokumentation.

8.2.1 Bedste kunde klausul

Leverandøren erklærer med sin underskrift af nærværende Rammeaftale, at Kunden, omfattet af denne aftale, er at betragte som Leverandørens bedste kunde, og derfor får tilbudt den samme pris og kvalitet på reservedele og materialer (Produkter), som Leverandøren tilbyder til sin bedste kunde på lignende vilkår.

Leverandøren garanterer, at den tilbudte kvalitet og de tilbudte priser på reservedele og materialer, ikke er mindre gunstige end den kvalitet og de priser, som Leverandøren eller Leverandørens tilknyttede virksomheder tilbyder til andre kunder i Danmark for lignende/tilsvarende leverancer under sammenlignelige vilkår og betingelser for leverancen.

Hvis Leverandøren eller Leverandørens tilknyttede virksomheder leverer reservedele og materialer, af mindst samme kvalitet som under Rammeaftalen, under sammenlignelige vilkår og betingelser, for reservedele og materialer, til en eller flere kunder, til priser der er lavere end de priser som faktureres en eller flere Kunder under denne aftale, er Leverandøren forpligtet til at reducere priserne tilsvarende og straks refundere den eller de berørte Kunder differencen. Såfremt Kunden anmoder Leverandøren om at reducere priserne i overensstemmelse med dette afsnit, så påhviler det Leverandøren at sandsynliggøre, hvorfor en sådan prisreduktion ikke skal foretages.

Hvis markedsændringer medfører en reduktion af Leverandørens priser for mindst samme kvalitet, der tilbydes til andre kunder, eller hvis SKI eller Kunder under denne aftale kan konstatere, at Markedsprisen for tilsvarende reservedele og materialer er lavere end priserne som faktureres Kunder under denne aftale, er Leverandøren, med virkning fra en sådan markedsændring eller konstatering, forpligtet til tilsvarende at nedsætte priserne, som faktureres Kunder under denne aftale. Det vil sige at de, under denne Rammeaftale, fakturerede priser, skal tilbagereguleres med virkning fra tidspunktet for markedsændringen eller konstateringen og fremadrettet.

Ved Skriftlig meddelelse herom har Kunden ret til at modregne eventuelle prisreduktionskrav på baggrund af denne klausul, i ethvert krav Leverandøren måtte have mod Kunden, uanset om disse stammer fra nærværende aftale.”

I Bilag VII afsnit 1 var ”Markedspris” defineret:

”Ved Markedspris forstås den pris for materialer og reservedele, af tilsvarende kvalitet, som Leverandøren eller Leverandørens tilknyttede virksomheder tilbyder til andre kunder som er slutbrugere. Markedsprisen skal forstås som den pris, i forhold til kvalitet, slutbrugeren betaler for produktet. Prisen er inklusive alle omkostninger, skatter og afgifter forbundet med produktionen, levering til og opbevaring af produktet hos Leverandøren, men ikke omkostninger forbundet med levering til og installering hos slutbrugeren.”

I et notat af 4. april 2018 har SKI oplyst følgende om forbruget af reservedele i kontraktens løbetid:

” ...

SKI har forud for udbuddets gennemførelse analyseret de historiske forbrugsdata og på den baggrund skønnet, at reservedele/materialer som forbruges i forbindelse med akutte og planlagte reparationer udgør ca. 10 pct. af aftalens omsætning.

...”

Af klageskriftet fremgår, at reservedelsindkøbet efter KONE A/S' opfattelse ”nok snarere er i størrelsesordenen 31 mio. kr. svarende til ca. 14 % af delaftalernes samlede anslåede værdi”.

7. Bilag VII Rammeaftale og Bilag X Kundens Implementering (bilag til kontraktudkast), mv. – særligt om responstider og prisen for alarmudkald

I Bilag X Kundens Implementering var fastsat, at leverandøren var forpligtet til at deltage i minimum 1 opstartsmøde med kunden, hvor retningslinjerne for samarbejdet mellem parterne skulle fastlægges. Bilaget indeholder en ikke udtømmende liste med 12 punkter, hvori indgik ”særlige ønsker til responstider”. Som afsluttende punkt indgik ”Andre forhold vedrørende Rammeaftalen og øvrige forhold der er vigtig for Kundens elevatordrift”.

I Bilag VII punkt 3.3.2.1 var endvidere fastsat:

”Leverandøren skal overholde nedenstående Responstider ved udførelsen af Ydelser i forbindelse med tilkald, jf. VII.A., medmindre andet specifikt er aftalt med Kunden.

- 1) Responstid må maksimalt udgøre 30 minutter, til påbegyndelse af arbejde ved indespærring af personer
- 2) Responstid må maksimalt udgøre 120 minutter, 60 minutter eller 30 minutter, afhængig af hvilken Responstid Kunden har valgt for den enkelte Elevator jf. bilag VII.B, til påbegyndelse af arbejde ved driftsstop uden indespærring af person.
- 3) Responstid må maksimalt udgøre 5 Dage til påbegyndelse af arbejde ved mindre fejl uden driftsstop.”

KONE A/S har i klageskriftet redegjort for sin forståelse af, hvorledes prisen vedrørende kørsel ved alarmudkald ville blive inddraget ved evalueringen af tilbuddene. I klageskriftet hedder det herom:

”3.3 Særligt vedrørende evaluering af prissætningen for kørsel ved alarmudkald

Baseret på den vindende tilbudsgivers priser kan det af Indklagedes meddelelse om tildeling ... udledes, at kategorien ”Øvrige ydelser – Løbende

ydelse”, som kørsel ved alarmudkald indgik som en del af, konkret udgjorde ca. 3/4 af prisen.

Kørsel ved alarmudkald med responstiderne 120, 60 og 30 minutter indgik samlet set med en vægt på lidt over 20 % i kategorien ”Øvrige ydelser – Løbende ydelser”.

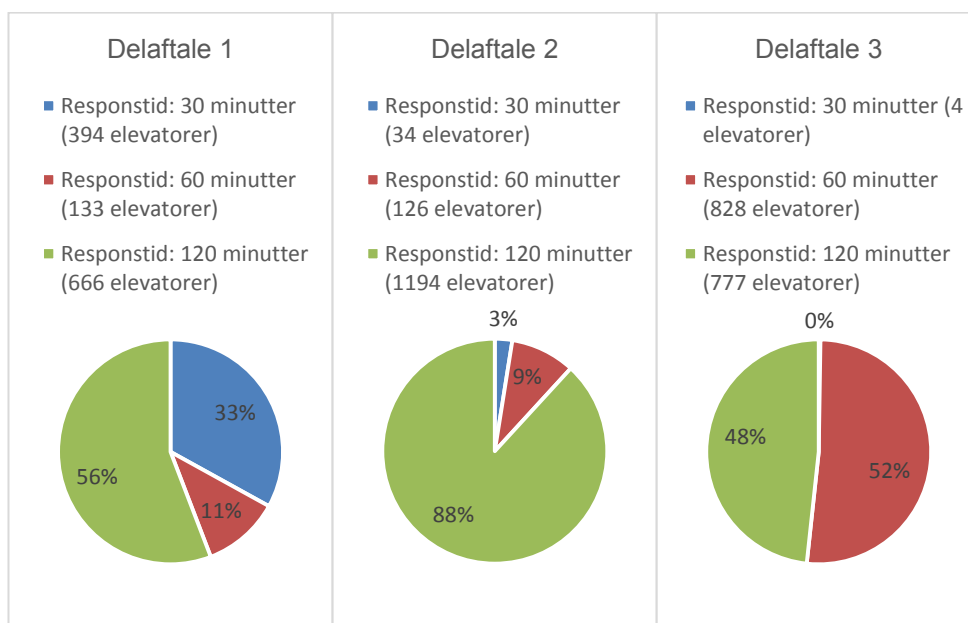
Den implicitte vægtning af de tre kategorier af responstider ved alarmudkald er således af ganske stor betydning for tilbudsevalueringen.

For hver delaftale er der i tilbudslisten indsat en fane med en oversigt over elevatorer (tilbudslisterne fremlægges ...). I forhold til fanen/ arket "Elevatore" fremgår det, at:

”Arket er udfyldt af de kunder, der har tilsluttet sig aftalen før udbudstidspunktet, med alle de informationer de har tilgængelig vedrørende deres elevatorportefølje.”

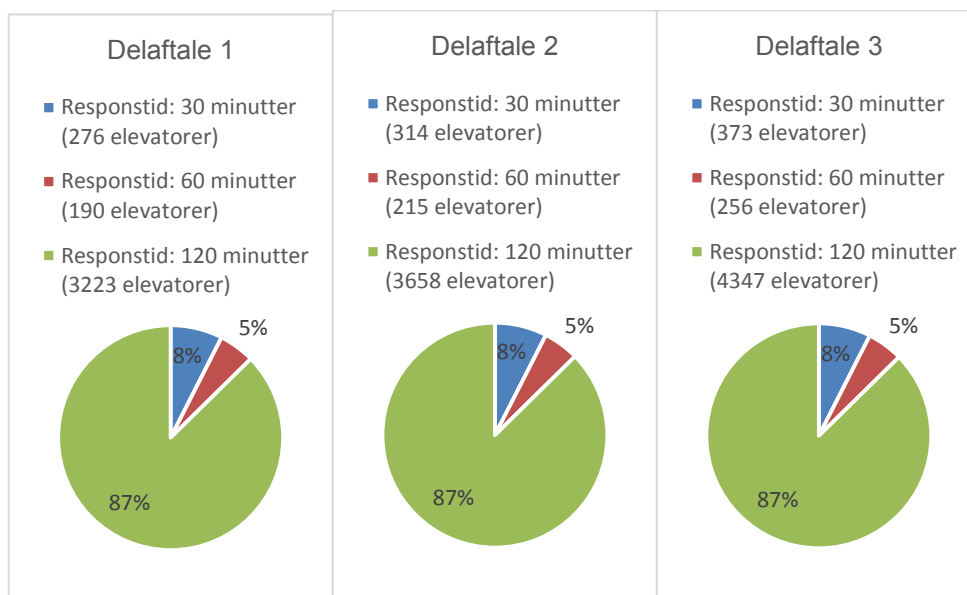
I fanen/ arket "Elevatore" er det i kolonne AA for hver enkelt elevator angivet, om kunden ønsker en responstid på 120, 60 eller 30 minutter ved alarmudkald uden personindespærring.

Baseret på kundernes indmeldinger ser indkøbsbehovet for responstider på henholdsvis 120, 60 og 30 minutter ud som følger [note ¹]:

¹ Tallene stammer fra en sammentælling af antallet af elevatorer, hvor responstiden er angivet til hhv. 120, 60 og 30 minutter. Tallene er afrundede, hele tal.

Baseret på de i tilbudslisten anførte vægte kommer de respektive responstider til at indgå med følgende implicite vægte ved beregningen af ”scenarieprisen” [note ²]:

Som det fremgår, indgik responstiderne på henholdsvis 120, 60 og 30 minutter med den samme implicite vægt for alle tre delaftaler (henholdsvis 87 %, 5 % og 7 %). Dette selvom der - som det også fremgår - var store forskelle i kundernes krav til responstider på tværs af delaftalerne.

...”

I KONE A/S’ mail af 9. marts 2018 til SKI hedder det:

”e) Kan SKI forklare hvilken sammenhæng, der er mellem de bestillinger om responstid, som SKI’s kunder har oplyst i bilag V.IIB og den vægtning, som de respektive priser indgik med i evalueringen?”

I SKI’s notat af 4. april 2018 er spørgsmålet besvaret bl.a. således:

” ...

Der er således ingen direkte sammenhæng mellem kundernes angivelse af responstid under fanen ”elevatore” og det forventede indkøbsbehov for de respektive responstider under fanen ”øvrige ydelser”.

Det forventede indkøbsbehov for responstider angivet under fanen ”øvrige ydelser” er baseret på SKI’s historiske forbrugsdata, skaleret og fremskrevet i forhold til den forventede omsætning indmeldt fra SKI’s kunder i forbindelse med tilslutning på aftalen, jf. ovenfor under ad d).

² Tallene er afrundede, hele tal.

...”

8. Evalueringen af tilbuddene og tildeling af kontrakt

I SKI's underretning af 19. januar 2018 til tilbudsgiverne om tildelingsbeslutningen hedder det:

”Resultat af EU-udbud vedr. Rameaftale 50.75 Elevatorservice ved udbudsbekendtgørelse 2017/S 223-463834

...

SKI har modtaget 4 tilbud på delaftale 1 og delaftale 2 samt 3 tilbud på delaftale 3. I forbindelse med tilbudsevalueringen har SKI foretaget en gennemgang af samtlige indkomne tilbud for at vurdere, om tilbuddene lever op til de formelle krav vedrørende udelukkelsesgrunde, økonomisk og finansiell kapacitet, teknisk og faglig kapacitet samt øvrige formelle krav i udbudsmaterialet. SKI har både på delaftale 1, 2 og 3 vurderet, at alle tilbud opfylder de formelle krav.

Herudover har SKI gennemgået tilbuddene med henblik på at vurdere, om de indkomne tilbud opfylder de materielle krav i udbudsmaterialet. Gennemgangen viste, at tilbuddene opfylder de materielle krav stillet i udbudsmaterialet. I den forbindelse konstaterede SKI ikke oplysninger i tilbuddene, der strider imod tilbudsgivernes erklæringer i tilbuddenes følgebrev om, at tilbuddene opfylder, og ikke tager forbehold for, krav, vilkår og betingelser i udbudsmaterialet.

På denne baggrund har SKI vurderet, at alle tilbuddene på delaftale 1, 2 og 3 er konditionsmæssige.

Samlet resultat af evalueringen

I oversigten nedenfor fremgår resultaterne af evalueringen af tilbuddene jf. udbudsbetingelsernes punkt 8 på delaftale 1, 2 og 3:

Delaftale 1

	Schindler	Otis	ThyssenKrupp	Klager
Pris 1) Elevatorer	2.926.040,00 kr.	4.740.176,00 kr.	5.100.600,00 kr.	7.814.400,00 kr.
Pris 2) Øvrige ydelser - Løbende ydelser	21.353.040,00 kr.	18.915.320,00 kr.	21.054.400,00 kr.	37.888.880,00 kr.
Pris 2) Øvrige ydelser – Engangsydelser	21.000,00 kr.	22.850,00 kr.	39.500,00 kr.	55.000,00 kr.
Pris 3) Efterfølgende tilslutning	421.784,97 kr.	795.372,36 kr.	972.959,48 kr.	1.096.265,12 kr.
Total Scenariepris for aftalen	24.721.864,97 kr.	24.473.718,36 kr.	27.167.459,48 kr.	46.854.545,12 kr.
Procentvis forskel fra laveste pris	1 %	0 %	11 %	91 %
Placering i kaskade	1	2	3	4

Delaftale 2

	Otis	Schindler	ThyssenKrupp	Klager
Pris 1) Elevatorer	5.729.220,00 kr.	3.584.360,00 kr.	6.389.400,00 kr.	9.116.800,00 kr.
Pris 2) Øvrige ydelser - Løbende ydelser	20.952.692,00 kr.	24.237.404,00 kr.	29.134.520,00 kr.	43.007.680,00 kr.
Pris 2) Øvrige ydelser – Engangsydelser	315.900,00 kr.	270.000,00 kr.	343.000,00 kr.	606.400,00 kr.
Pris 3) Efterfølgende tilslutning	1.248.063,91 kr.	640.271,40 kr.	1.474.515,93 kr.	1.575.232,94 kr.
Total Scenariepris for aftalen	28.245.875,91 kr.	28.732.035,40 kr.	37.341.435,93 kr.	54.306.112,94 kr.
Procentvis forskel fra laveste pris	0 %	2 %	32 %	92 %
Placering i kaskade	1	2	3	4

Delaftale 3

	Otis	ThyssenKrupp	Klager
Pris 1) Elevatorer	7.558.988,00 kr.	8.444.600,00 kr.	30.840.000,00 kr.
Pris 2) Øvrige ydelser - Løbende ydelser	24.490.704,00 kr.	27.885.000,00 kr.	51.110.160,00 kr.
Pris 2) Øvrige ydelser – Engangsydelser	96.100,00 kr.	116.000,00 kr.	190.800,00 kr.
Pris 3) Efterfølgende tilslutning	1.050.288,39 kr.	1.255.145,96 kr.	4.058.124,84 kr.
Total Scenariepris for aftalen	33.196.080,39 kr.	37.700.745,96 kr.	86.199.084,84 kr.
Procentvis forskel fra laveste pris	0 %	14 %	160 %
Placering i kaskade	1	2	3

Delaftale 1:

Det fremgår af udbudsbetingelserne, at såfremt én og samme tilbudsgiver afgiver det økonomisk mest fordelagtige tilbud på alle 3 delaftaler, tildeles denne tilbudsgiver ikke den delaftale, hvor forskellen mellem den evalueringstekniske pris for det økonomisk mest fordelagtige tilbud og den evalueringstekniske pris for det økonomisk næstmest fordelagtige tilbud, inden for samme delaftale, procentuelt er mindst. På den delaftale, hvor denne procentuelle forskel er mindst, tildeles delaftalen til den tilbudsgiver, der har afgivet det næstmest fordelagtige tilbud jf. udbudsbetingelsernes punkt 8.3.

Da OTIS har afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud på alle tre delaftaler, finder denne bestemmelse anvendelse.

Som det fremgår af oversigten ovenfor er den procentuelle forskel på den evalueringstekniske pris mindst på delaftale 1. På denne delaftale har Schindler afgivet det økonomisk næstmest fordelagtige tilbud, og SKI agter derfor at tildele delaftale 1 til Schindler som nr. 1 i kaskaden.

OTIS, ThyssenKrupp og KONE tildeles derfor delaftale 1 som hhv. nr. 2, 3 og 4 i kaskaden.

Delaftale 2:

Som det fremgår af oversigten ovenfor, har OTIS afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud på delaftale 2, og SKI agter derfor at tildele delaftale 2 til OTIS som nr. 1 i kaskaden.

Schindler, ThyssenKrupp og KONE tildeles delaftale 2 som hhv. nr. 2, 3 og 4 i kaskaden.

Delaftale 3:

Som det fremgår af oversigten ovenfor, har OTIS afgivet det økonomisk mest fordelagtige tilbud på delaftale 3, og SKI agter derfor at tildele delaftale 3 til OTIS som nr. 1 i kaskaden.

ThyssenKrupp og KONE tildeles delaftale 3 som hhv. nr. 2 og 3 i kaskaden.

...”

Parternes anbringender

Ad påstand 1 og 2

KONE A/S har vedrørende påstand 1 gjort gældende, at SKI har handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2 ved at tildele kontrakten på et grundlag, der ikke var repræsentativt for det forventede indkøb på rammeaftalen, herunder en scenariepris, der ikke er egnet til at identificere tilbuddet med den laveste pris. Vedrørende påstand 2 har KONE A/S gjort gældende, at SKI ikke har afløftet udbudspligten med hensyn til indkøb af reservedele under rammeaftalen.

KONE A/S har ad påstand 1 nærmere anført, at det følger af klagenævnets praksis, at evalueringsmetoden ved sortimentsudbud skal være repræsentativ for det forventede indkøb, jf. bl.a. klagenævnets kendelse af 9. februar 2018, Dansk Cater A/S mod SKI. Dette gælder også, selvom evalueringsmodellen, i det foreliggende udbud, ”scenarieprisen”, fremgår af udbudsbetingelserne. En evalueringsmetode, der ikke er repræsentativ, er således i strid med principperne i udbudslovens § 2, uanset at metoden fremgik udtrykkeligt at udbudsbetingelserne.

SKI har i øvrigt ikke fastsat scenarieprisen, vægtningen, i overensstemmelse med udbudsbetingelserne og ”den forventede omsætning”, da den eneste indberetning fra kunderne, SKI har tillagt betydning ved udregningen af scenarieprisen, er det samlede antal elevatorer pr. delaftale.

Scenarieprisen

Den evalueringstekniske tilbudssum, ”scenarieprisen”, er ikke repræsentativ for det forventede indkøb, da der efter SKI’s egne udtalelser ikke er en direkte sammenhæng mellem kundernes krav til responstider og den vægt, responstiderne indgik med i evalueringen. Kundernes krav til responstider var for de fleste elevatorer (ca. 92 %) anført i udbudsmaterialet, og kunden og leverandøren var efterfølgende forpligtet af de anførte responstider, medmindre andet blev aftalt. I en sådan situation er der ikke overladt ordregiveren et skøn.

Udbudsbetingelserne må forstås sådan, at responstiderne i tilbudslisten for hver enkelt af de 4.156 elevatorer er fastsat og finder anvendelse, medmindre kunden og leverandøren bliver enige om andet. Kunden kan ikke ensidigt bestemme, at de anførte responstider skal fraviges. Dette understøttes også af, at rammeaftalens vilkår om bod udløses af og beregnes på baggrund af responstiderne i tilbudslisten. Det er endvidere naturligt, at en leverandør har interesse i at fastholde de vilkår, som virksomhedens tilbud er afgivet på grundlag af, og en kontrakt, der har været udbudt, kan endvidere ikke frit ændres, selvom parterne måtte blive enige om det. KONE A/S har anmodet om aktindsigt hos i alt 20 kunder. Ingen af disse har oplyst, at responstiderne skulle være ændret i forhold til de responstider, som kunderne havde oplyst i forbindelse med tilslutningen til rammeaftalen. Derimod har flere kunder givet udtryk for, at de uden videre har anset de responstider, der blev oplyst for de enkelte elevatorer, for gældende. Der er således intet, der understøtter, at det er berettiget at forvente, at de responstider, som kommer til at gælde i aftaleperioden, i betydeligt omfang afviger fra de responstider, kunderne har fastsat i forbindelse med udbuddet. Situationen adskiller sig i øvrigt markant fra andre sortimentsudbud, hvor ordregivere generelt indrømmes et skøn i forhold til det forventede indkøb og dermed vægtningen af de tilbudte priser. SKI burde under alle omstændigheder have begrænset sit skøn til antallet af forventede udkald i forhold til den enkelte elevator, for hvilken den indmeldte responstid er gældende.

I vejledningen til kunderne var det udtrykkeligt anført, at responstiden var afhængig af, hvilken responstid organisationen havde valgt for den enkelte elevator. At det ikke var tanken, at der efterfølgende skulle ændres på responstiden, understøttes endvidere af, at det af vejledningen også fremgik, at kunden alene skal oplyse om navn og lokation i forbindelse med bestilling/tilkald ved driftsnedbrud. Det er ikke logisk at bede samtlige kunder, der var tilsluttet aftalen på udbudstidspunktet, om at oplyse responstider for hver enkelt elevator,

hvis meningen var, at responstiderne kunne eller endda skulle aftales konkret ved bestilling eller opstart. Selv hvis rammeaftalen skulle fortolkes sådan, at kunderne frit kan bestille andre responstider, ville der være en formodning for, at alarmudkaldene sker inden for responstiderne i udbudsmaterialet. Det er på denne baggrund ikke sagligt at se bort fra de responstider, der er anført i udbudsmaterialet, ved fastsættelsen af den vægt, responstiderne indgik med i evalueringen.

Når vægtningen fastsættes uafhængigt af leverandørens forpligtelser i kontraktperioden, motiveres tilbudsgiverne til at byde billigt ind i forhold til delpriser, der indgår med en høj vægt i evalueringen, og som i kontraktperioden indkøbes relativt sjældent. Kunderne under delaftale 3 (Region Hovedstaden) havde fastsat en responstid på 60 minutter for 52 % af elevatorerne. Til denne kategori hører blandt andet alle elevatorer i Københavns Kommune. Da denne kategori (responstid på 60 minutter) alene indgik med en implicit vægt på 5 % og dermed stort set ikke påvirkede evalueringen, kunne tilbudsgiverne med fordel tilbyde en høj pris for den mest efterspurgte responstid og samtidig opnå en god evaluering. Når evalueringsmetoden ligefrem opfordrer til strategisk prissætning, vil den, der har afgivet den evalueringsteknisk laveste pris, ikke nødvendigvis være den, der er billigst i kontraktperioden. Metoden er dermed ikke egnet til at identificere det økonomisk mest fordelagtige tilbud.

Det er ikke klart, hvad der menes med den del af forudsætningen for beregningen af scenarieprisen, som angår den ”indmeldte forventede omsætning”. SKI har ikke fremlagt nogen form for beregninger eller dokumentation – herunder historiske data – som understøtter, at de fastsatte vægte er repræsentative for responstiderne. Dette bør tillægges SKI processuel skadevirkning.

Når antallet af forventede udkald (den faktor, som priserne for alarmudkald med responstiderne 30, 60 og 120 minutter indgår med i evalueringen) sammenholdes med de responstider, som kunderne har fastsat (og som er gældende, medmindre parterne aftaler andet), ses det, hvor mange udkald SKI i gennemsnit har forventet pr. elevator inden for de respektive kategorier:

Delaftale 1					
Svartid	Indklagedes forventninger til antallet af udkørsler	Kundernes krav til responstider (antal elevatorer)	Forventet antal udkørsler pr. elevator	Opstillingsår (gns.)	Alder (gns.)
30	276	394	0,7	1989,6	28,4
60	190	133	1,4	1987,5	30,5

120 3.223 666 4,8 1995,9 22,1

Delaftale 2					
Svartid	Indklagedes forventninger til antallet af udkørsler	Kundernes krav til responstider (antal elevatore)	Forventet antal udkørsler pr. elevator	Opstillingsår (gns.)	Alder (gns.)
30	314	34	9,2	1996,1	21,9
60	215	126	1,7	1997,6	20,4
120	3.658	1.194	3,1	1992,1	25,9

Delaftale 3					
Svartid	Indklagedes forventninger til antallet af udkørsler	Kundernes krav til responstider (antal elevatore)	Forventet antal udkørsler pr. elevator	Opstillingsår (gns.)	Alder (gns.)
30	373	4	93,3	1996,8	21,3
60	256	828	0,3	1990,1	27,9
120	4.347	777	5,6	1994,3	23,7

KONE A/S har med henvisning hertil bl.a. anført, at der ikke er åbenbar sammenhæng mellem elevatorernes gennemsnitlige alder og SKI's forventninger til antallet af udkørsler. Der er intet, der understøtter, at vægtningen er fastsat på baggrund af elevatorernes alder og en konkret vurdering af det forventede antal udkald pr. elevator, sådan som SKI har påstået, men ikke dokumenteret. Den implicite vægtning, som de respektive responstider indgik med i evalueringen, er identisk på tværs af delaftalerne. Det forventede antal udkørsler med responstiden 30 minutter er således for alle 3 delaftaler ca. 8 % af det samlede antal forventede udkørsler, mens andelen er ca. 5 % for det forventede antal udkørsler med responstiden 60 minutter og ca. 87 % for det forventede antal udkørsler med en responstid 120 minutter. Dette er i sig selv tankevækkende, når det tages i betragtning, hvorledes det forventede forbrug (antallet af udkørsler ved alarmopkald) efter det oplyste er fastlagt. Den fastsatte vægtning indikerer endvidere, at SKI har en forventning om, at der er 3,1 udkald pr. elevator, uanset hvilken delaftale elevatoren indgår under. Også af denne grund forekommer det utroværdigt, at SKI påstår, at der er korrigeret specifikt for hver enkelt delaftale og specifikt i forhold til den enkelte elevators alder. Det er ikke sagligt ved evalueringen bortse fra de responstider, kunderne har fastsat, idet disse responstider i væsentligt omfang har betydning for, hvor mange alarmudkald med de respektive responstider der vil være i aftaleperioden. SKI har sat sit skøn, baseret på historiske data, overaftalens bestemmelser om responstider. SKI var ikke berettiget til at skønne over, hvilken responstid, der ville gælde pr. elevator, når responstiderne fremgår af aftalen. SKI var alene berettiget til at skønne over det forventede antal udkørsler pr. elevator, hvilket

SKI ikke har gjort, idet vægtningen er fastsat på baggrund af den historiske fordeling af responstider.

Reservedele

Den evalueringstekniske tilbudssum, ”scenarieprisen”, er endvidere ikke repræsentativ, idet SKI ikke har inddraget reservedele i evalueringen, selvom dette var muligt. Udbudslovens § 45, stk. 2, fastsætter, at en ordregiver i udbud med produktkategorier kan evaluere tilbuddene på grundlag af et repræsentativt udsnit af sammenlignelige produkter i det tilbudte sortiment. Reservedele er imidlertid ikke kvalitativt sammenlignelige med de tjenesteydelser, der indhentes priser på, og kan således heller ikke rummes inden for de produktkategorier, som evalueringen er foretaget på baggrund af. De ydelser, der er evalueret på, er ikke substituerbare eller repræsentative for reservedele, som kunderne kommer til at købe. SKI har også givet udtryk for, at scenarieprisen ikke er repræsentativ for reservedelsindkøbet, da SKI anser priserne for reservedele for reguleret på baggrund af mindstekrav til priserne, som herefter ikke skal indgå i evalueringen. Det er endvidere ikke, sådan som SKI anfører, afgørende, at der kvantitativt evalueres på et vist antal produkter og ydelser eller en vis procentuel andel af det samlede indkøb. Evalueringen er på den baggrund ikke egnet til at identificere de fire økonomisk mest fordelagtige tilbud for en rammeaftale, der også omfatter reservedele. Dette gælder, uanset om reservedelsindkøbet udgør 10, 15 eller 20 % af den samlede omsætning på rammeaftalen. Situationen kan i øvrigt ikke sammenlignes med spørgsmålet om evaluering af optioner, som der netop ikke er pligt til at indkøbe.

Det er ikke korrekt, at det ikke var praktisk muligt at indhente priser på reservedele eller strukturere udbuddet på en måde, som var repræsentativ for reservedelsindkøbet. Selv hvis det må antages, at det ikke er muligt at indhente priser på alle reservedele, giver dette ikke adgang til at undlade at indhente priser på et repræsentativt udsnit af reservedelene. Reservedelene kunne fx have været evalueret ved i langt højere grad at lade dem være en del af de faste servicepriser eller ved at lade de mest sædvanlige reservedele for de mest sædvanlige elevator typer indgå i evalueringen. Bestemmelsen i rammeaftalens punkt 3.3 om, at reparation så vidt muligt skal udføres, inden montøren forlader ejendommen, understøtter også, at de mest sædvanlige reservedele kunne have indgået i evalueringen.

Det er heller ikke korrekt, at indkøbet af reservedele kun udgør en marginal andel af den samlede omsætning, sådan som SKI har anført. SKI har på bag-

grund af historiske forbrugsdata skønnet, at indkøbet af reservedele i forbindelse med akutte og planlagte reparationer udgør ca. 10 % af aftalens samlede omsætning. Hertil kommer de reservedele, der anvendes som led i moderniseringer, hvor opgaverne kun i nogle tilfælde tildeles på baggrund af miniudbud. På denne baggrund vil omfanget af indkøb af reservedele, som ikke konkurrenceudsættes (via miniudbud), udgøre i hvert fald ca. 22 mio. kr.

Da priserne på de konkurrenceudsatte dele af rammeaftalen (hvilket således ikke omfatter reservedele) var markant lavere, end SKI havde forventet, vil reservedelsindkøbet – hvor priserne antageligt ikke vil være tilsvarende lave – komme til at udgøre en forholdsmæssigt større andel af rammeaftalens samlede værdi. Hertil kommer, at de unormalt lave priser på de konkurrenceudsatte dele af rammeaftalen måske netop er muliggjort af, at priserne på reservedele holdes høje som følge af den manglende evaluering/konkurrenceudsættelse. Det er under alle omstændigheder KONE A/S' erfaring, at reservedele typisk udgør ca. 14 %, svarende til ca. 31 mio. kr., baseret på SKI egne forventninger til delaftalernes samlede værdi. Dog kan det heller ikke lægges til grund, at værdien af de ikke konkurrenceudsatte reservedele højst udgør 14 %, da dette forudsætter, at leverandørerne ikke spekulerer i prissætningen, hvilket rammeaftalen netop giver mulighed for. Selv hvis det lægges til grund, at indkøb af reservedele i forbindelse med akutte og planlagte reparationer kun svarer til ca. 10 % af delaftalernes samlede værdi, er der ikke tale om en marginal andel. Dette understøttes af, at reservedelsindkøbet fx ikke ville kunne gennemføres i medfør af udbudslovens § 180 ("bagatelreglen"), idet i hvert fald tærskelværdien, men formentlig også 10 %-grænsen, ville være overskredet betydeligt. Reservedelsindkøbet ville heller ikke kunne gennemføres i medfør af "delydelsesreglen" i udbudslovens § 8, stk. 2. I andre henseender anses et indkøb som det pågældende således ikke som værende af bagatelagtig eller af marginal karakter. Det må antages, at delkontrakter skal være af samme type for at kunne undtages efter delydelsesreglen. Det er allerede af den grund tvivlsomt, om delydelsesreglen ville kunne medføre, at kunderne kan indkøbe reservedele uden udbud som en del af en udbudt tjenesteydelseskontrakt. Det er også tvivlsomt, om delydelsesreglen vil kunne anvendes til at undtage indkøb, der overstiger den økonomiske tærskel for delydelser, og for vareindkøb i det hele taget. Det vil på den baggrund ikke være i overensstemmelse med principperne i udbudslovens § 2 at fastsætte en evalueringsmetode, der ikke tager højde for priserne på reservedele.

Det forhold, at SKI angiveligt har forsøgt at undgå spekulation i reservedelspriserne ved kontraktuelt at regulere prissætningen af reservedele, således at disse skal sælges til ”Markedsprisen” og under iagttagelse af en ”bedste kunde klausul”, indebærer ikke, at SKI kunne undlade at foretage evalueringen på et repræsentativt grundlag, og at modellen er lovlige. Klagenævnets udtalelser i lignende sager giver ikke grundlag for at antage, at ordregiveren – i stedet for at evaluere på et repræsentativt grundlag – kan vælge at evaluere på en (ikke repræsentativ) del af sortimentet mod, at det reguleres i kontrakten, at den øvrige del skal leveres til markedspris eller underlagt en ”bedste kunde klausul”.

Kontraktens bestemmelser om markedspris mv. er ikke gjort til mindstekrav i udbudsmaterialet. Det ville i øvrigt være en nyskabelse i udbudsretten, hvis ordregiveren generelt kunne nøjes med at forsøge at regulere prisfastsættelsen i kontrakten og undlade at evaluere på prisen, og hvis ordregiveren generelt afskæres fra at evaluere på pris, hvis en kontrakt indeholder helt sædvanlige vilkår om markedspris, således at prisen antages at være et mindstekrav. I det foreliggende udbud er priserne ikke gjort til mindstekrav, da prisen ikke er uafhængig af leverandørvalget, og da det netop ikke er fastsat, hvad prisen på reservedelene skal være. Det er endvidere ikke korrekt, at den kontraktuelle regulering effektivt forhindrer den primære leverandør i at fastsætte højere priser end sine konkurrenter i markedet, da dette hverken ville være praktisk muligt eller i overensstemmelse med konkurrencereglerne.

Særligt vedrørende omfanget af konkurrenceudsættelse ved miniudbud har KONE A/S anført, at alene to kommuner har en tærskel for miniudbud på 15.000 kr. Tærsklen i landets store kommuner er 200.000 kr. eller højere. Intet understøtter, at en forholdsmæssigt større del af det samlede reservedelsindkøb vil blive konkurrenceudsat via miniudbud, og ingen kunder har endnu gennemført miniudbud under rammeaftalen. Der er endvidere ikke indeholdt ”en del reservedele” i de lovpligtige eftersyn, sådan som SKI anfører. Alene batterier og lyskilder er indeholdt i sådanne eftersyn, og sådanne reservedele kan ikke anses for repræsentative for de tusindvis af forskellige reservedele, der efter SKI’s opfattelse er omfattet af rammeaftalen.

SKI kan på denne baggrund ikke anses for at have afløftet udbudspligten for så vidt angår indkøb af reservedele, jf. klagenævnets kendelse af 12. april 2018, Lekolar Leika A/S mod Fællesudbud Sjælland ved Køge Kommune, hvor klagenævnet har antydnet, at udbudspligten ikke kan anses for afløftet i

forhold til de dele af et sortiment, der ikke indgik i evalueringen. Situationen må sidestilles med, at indkøbet af reservedele slet ikke har været udbudt.

SKI har gjort gældende, at tilbudsgiverne er blevet behandlet lige, og at tilbudsgiverne har været i stand til at forudsige og gennemskue evalueringen. SKI har ikke haft et ubetinget frit valg, og det var muligt for tilbudsgiverne at optimere deres tilbud og efterfølgende kontrollere, om evalueringen skete i overensstemmelse med den offentliggjort evalueringsmetode. Der er derfor ikke grundlag for at tilsidesætte evalueringsmodellen, jf. udbudslovens § 160 og dennes forarbejder. Evalueringsmodellen er repræsentativ for det forventede indkøb af ydelser under rammeaftalen både i forhold til alarmudkald og reservedele, og udbudspligten er således også afløftet med hensyn til køb af reservedele.

Scenarieprisen

SKI har nærmere anført, at det fremgik klart og entydigt af tilbudslisten, hvilke vægte der har betydning for beregningen af scenariepriserne. Det fremgik også, at de oplysninger, der er relevante for vederlagsmodellen, er antallet af udkørsler på de elevatorer, der er omfattet af udbuddet. Videre fremgik det, at vægtningen var fastsat på baggrund af historiske forbrugsdata, hvilket var i overensstemmelse med praksis fra Klagenævnet for Udbud, jf. kendelse af 22. april 2015, Mediq Danmark A/S mod KomUdbud v/Kolding Kommune, og kendelse af 28. juni 2016, Stadsing A/S mod SKI A/S. Det var særligt fastsat, at oplysningerne fra kunderne i tilbudslisten om de enkelte elevatorer alene var en serviceoplysning uden bindende virkning. Det ville i øvrigt savne mening at inddrage disse oplysninger ved fastlæggelsen af scenarieprisen, da en vægtning foretaget på baggrund af kundernes oplysninger om de enkelte elevatorer ikke ville være retvisende for antallet af kørsler, leverandøren skal foretage i henhold til rammeaftalen.

Evalueringsmetoden er fastsat i udbudsbetingelsernes pkt. 8.2 og 8.3. Heri er det udtrykkeligt bestemt, at scenarieprisen baserer sig på et forventet forbrug, der er fastlagt ud fra SKI's historiske forbrugsdata på området, samt den indmeldte forventede omsætning på rammeaftalen fra kunderne i forbindelse med deres tilslutning til aftalen. De historiske data er justeret for antallet af elevatorer, der er tilsluttet rammeaftalen, og der er korrigeret specifikt for hver enkelt delaftale.

Vægtningen fremgik klart under overskriften ”forventet antal/år” i tilbudslisten for 2) Øvrige ydelser, hvor det forventede antal udkørsler pr. år var anført i forhold til de enkelte responstider. Vægtningen var dermed også forskellig på delaftale 1, 2 og 3, idet vægtningen afspejlede det konkrete antal forventede kørsler. Derimod udgør oplysningen under fane 1) om responstiden pr. elevator *ikke* en del af vægtningsgrundlaget, idet oplysningen, som nævnt, i henhold til den udtrykkelige bestemmelse herom i vejledningen alene har karakter af en ”servicemeddelelse”.

Dertil kommer, at oplysningerne om antallet af elevatorer ikke siger noget om antallet af udkørsler. Når der skal fastsættes en tillægspris pr. alarmudkald i forhold til responstider, er den relevante oplysning således, hvor mange kørsler, der foretages i forhold til hvilke responstider. Vederlæggelsen sker med andre ord pr. udkørsel (som tillægspris) og ikke pr. elevator. Selve antallet af elevatorer med givne responstider er derfor ikke i sig selv sigende for omfanget af leverandørens ydelser. F.eks. kan der være 1.000 nye eller renoverede elevatorer, der ikke giver anledning til alarmudkald, hvorfor det er irrelevant, at responstiden for disse er 30 minutter. Derimod kan der være 200 elevatorer, der er gamle og har et stort antal alarmudkald, hvorfor det er relevant, om responstiden for disse er 30 minutter. Det betyder samtidig, at den enkelte kundes fordeling af responstider pr. elevator – der fremgår af ”servicemeddelelsen” – ikke er retvisende for det samlede billede af behovet for alarmudkald på selve rammeaftalen for alle elevatorer. Vægtningen er dog ikke fastsat efter elevatorernes alder, men alene efter antallet af udkørsler som et gennemsnit i forhold til de indmeldte elevatorer og baseret på historiske forbrugsdata om antal udkørsler.

KONE A/S har i seks diagrammer illustreret indkøbsbehovet for diverse responstider samt vægtningen heraf i scenarieprisen. KONE A/S søger med diagrammerne at påvise, at der ikke er sammenhæng mellem responstidernes vægt i evalueringen og de responstider, der vil gælde under rammeaftalen. KONE A/S mistolker imidlertid udbudsmodellen og de enkelte elementers betydning.

I øvrigt er eventuel strategisk tilbudsafgivelse ikke i strid med udbudsreglerne, jf. klagenævnets kendelse af 9. januar 2017, Abena A/S mod SKI A/S.

Særligt i forhold til responstiderne har SKI anført, at det var fastsat i udbudsmaterialet (bilag X afsnit 2.2 Kundens implementering sammenholdt med bi-

lag VII.B), at det på opstartsmødet mellem leverandøren og kunden aftales, hvilken responstid, der skal være gældende, og at denne responstid kan ændres i rammeaftalens løbetid. Kun hvis der ikke aftales noget, falder man tilbage på den responstid, der er anført i tilbudslisten. Af vejledningen til kunden fremgår også, at kunden skal vælge responstid for den enkelte elevator. Derimod giver udbudsmaterialet ikke mulighed for, at leverandøren kan nægte kunden en ønsket responstid. Det er i øvrigt heller ikke relevant at forestille sig, at der ved en kundes konkrete tilkald ved et driftsnedbrud (hvor der kan være personindepærring) vil kunne aftales responstid. Ændring af en responstid sker som en bestilling i henhold til rammeaftalens pkt. 3.2, og responstider har eget SKI-ID-nummer (som ydelse). Flere kunder har siden rammeaftalens ikrafttræden ændret responstider i forhold til de responstider, der fremgik af tilbudslisten, hvilket også viser, at oplysningerne ikke var tænkt som bindende.

Prisen på alarmudkald med responstider havde i øvrigt en så lille vægtning i udbuddet, at den var uden betydning for KONE A/S' mulighed for at vinde udbuddet. Dette forhold understøttes navnlig af, at KONE A/S prissatte alle alarmudkald med responstider med 0 kr. Prissætning af kørsel ved alarmudkald med responstiderne 30, 60 og 120 minutter udgjorde højst 6 % af den samlede tilbudte pris, og blandt de to billigste leverandører udgjorde den alene 0,9 – 1,68 %. Allerede derfor var priserne på udkørsler med responstider ikke afgørende for, at KONE A/S ikke vandt udbuddet, og de må efter deres karakter behandles som bagatelagtige forhold. I øvrigt var det åbenbart, hvilke vægte der skulle lægges til grund, da dette fremgik af metodikken for udfyldelse af tilbudsarket med automatisk beregning af sumpriser.

Reserve dele

SKI har anført, at der ikke udbudsretligt er pligt til at inddrage alle dele af en udbudt kontrakt i evalueringsgrundlaget. Reservedelene udgør kun en marginal andel af de samlede ydelser under rammeaftalen, og der er derfor sket konkurrenceudsættelse af langt mere end et ”repræsentativt udsnit”. Der er tilmed fastsat mindstekrav til priserne på reservedele, og herudover konkurrenceudsættes reservedelene under miniudbud, ligesom en del af reservedelene faktisk er blevet konkurrenceudsat under ydelsen ”lovpligtigt eftersyn”.

SKI har nærmere anført, at det hverken fremgår af udbudsloven eller af praksis fra EU-Domstolen eller klagenævnet, at alle dele af en udbudt kontrakt, herunder alle enkeltkrav, skal indgå i evalueringen, for at ydelsen anses for at have været konkurrenceudsat. Ved store anlægsudbud eller komplekse it-

anskaffelser er det således helt sædvanligt, at tildelingskriterierne koncentrerer sig om de temaer, som er vigtigst i forhold til den udbudte kontrakt, selvom disse ikke dækker alle områder af ydelsen eller hvert enkelt krav. I omfattende udbud ville dette også være en umulig øvelse. Klagenævnet har således også anerkendt, at ikke alle dele af en udbudt kontrakt skal indgå i evalueringen (efter pris eller kvalitative kriterier), idet det f.eks. er anerkendt, at optioner ikke nødvendigvis skal indgå i prisevalueringen, jf. klagenævnets kendelse af 30. marts 2017, Euro Therm A/S mod Hinnerup Fjernvarme a.m.b.a. (optionerne udgjorde ca. 17 % af de tilbudte ydelser). I det foreliggende udbud er det ubestridt, at reservedelene alene udgør en marginal/mindre andel. KONE A/S gav under dialogen udtryk for, at andelen alene udgjorde 8-10 %, men om det er 8 %, 10 % eller 14 % ændrer ikke ved, at det under alle omstændigheder er en meget lille andel af ydelserne under udbuddet, der ikke indgår i evalueringen, og mindre end den procentuelle værdi, som klagenævnet i kendelsen af 30. marts 2017 anerkendte, ikke var indgået i tilbudsevalueringen.

SKI har endvidere anført, at synspunktet støttes af udbudslovens § 45, stk. 2, og forarbejderne hertil, hvorefter evalueringen i forbindelse med specifikke produktkategorier kan ske ud fra et repræsentativt udsnit af sammenlignelige produkter i det tilbudte sortiment, hvilket både gælder for pris og kvalitative kriterier. I det foreliggende udbud er der ikke tvivl om, at der er sket en konkurrenceudsættelse af langt mere end et ”repræsentativt udsnit” af ydelserne under rammeaftalen. Der kan ikke af praksis fra Klagenævnet for Udbud udledes en fast procentsats i forhold til, hvad der anses for repræsentativt, men selv en meget lav procentdel er tilstrækkelig til at udgøre et repræsentativt udsnit. I kendelse af 3. oktober 2008, Creative Company A/S mod Århus Kommune, godkendte klagenævnet, at kvaliteten var evalueret på grundlag af 29 produkter (fordelt på 15 varegrupper) af i alt 1.000 produkter, svarende til lige under 3 %. Hertil kommer, at der alene blev evalueret på produkter indenfor 15 ud af 81 udbudte varegrupper, svarende til 18,5 %. I SKI’s udbud er der tale om, at det kun er 10 %, eller 14 % ifølge KONE A/S’ vurdering, der ikke indgår i evalueringen. I klagenævnets kendelse af 21. juni 2011, Hørkram Foodservice A/S mod Roskilde Kommune på vegne af Fællesudbud Sjælland, var 20 % af ydelserne ikke kravspecificeret. Tilbudsgiverne skulle for disse ”øvrige varer” vedlægge en prisliste med en rabatsats. Priserne på de uspecificerede varer indgik ikke i prisevalueringen. Klagenævnet udtalte bl.a., at de varer, der indgik i evalueringen efter kriteriet Pris, udgjorde et repræsentativt udtryk for indkøbsmønsteret, hvorefter modellen blev godkendt. Kendelsen viser således, at en konkurrenceudsættelse på 80 % af varerne var tilstrækkeligt, og at ud-

budspilgten blev anset for afløftet også for de 20 % varer, der ikke indgik i evalueringen. I klagenævnets kendelse af 10. januar 2011, KIDS Leg og Lær A/S mod Indkøbsfællesskabet K17, fandt klagenævnet, at der var tale om et udbud, hvor det ikke var muligt at opstille en tilbudsliste, der omfatter samtlige produkter. Klagenævnet fandt endvidere, at udbudsmaterialet indeholdt en tilstrækkelig beskrivelse af den udbudte genstand. Samtidig blev konkurrenceudsættelsen svarende til 80 % af det forventede indkøb anerkendt. I kendelsen af 17. december 2015, BC Catering Roskilde A/S mod Rudersdal Kommune, tog klagenævnet stilling til en varekurvsmodel og udtalte bl.a., at beskrivelse og evaluering af samtlige produkter ikke var en reel mulighed, og at der efter klagenævnspraksis kan evalueres ud fra et repræsentativt udsnit af de varer, der må forventes indkøbt i kontraktperioden.

Praksis fra klagenævnet viser således, at det som sådan er uproblematisk at udelade en andel af rammeaftalens ydelser fra at indgå i evalueringsgrundlaget. Dette gælder navnlig, når der er tale om et marked, hvor det – som her – ikke er muligt at beskrive og evaluere de mere end 50.000 og op imod 250.000 reservedele, herunder at indhente listepreiser på reservedelene. SKI valgte på grund af markedets særlige vilkår og markedsaktørernes særlige ageren, herunder deres indbyrdes salg af reservedele med deraf følgende særlig prissætning, dels at stille krav til prisfastsættelsen, dels at sikre, at der skete en konkurrenceudsættelse i forbindelse med miniudbud og ved prisfastsættelsen af ydelsen ”lovpligtige eftersyn”.

Udbudsmodellens lovlighed støttes af, at prisen for reservedele er fastsat kontraktuelt. For pris er der således tale om mindstekrav, hvori indgår en ufravigelig ”bedste kunde”-klausul og en (defineret) markedspris som et loft. Kravene gælder ligeligt og er gennemsigtige for alle tilbudsgivere. Udbudsretligt gælder det, at en ordregiver under iagttagelse af principperne om ligebehandling og gennemsigtighed frit kan vælge mellem at fastsætte mindstekrav til en ydelse (eller pris), som ikke evalueres, eller at fastsætte ”krav” til en ydelse (eller pris), som indgår i evalueringen. På baggrund af de særlige markedsmæssige forhold, der er gældende netop for dette udbud, må det anses for fuldt ud lovligt, at priserne for reservedele ikke indgik i evalueringsgrundlaget, men i stedet blev reguleret som mindstekrav i rammeaftalen. KONE A/S lagde under den tekniske dialog også selv op til, at reservedele ikke skulle indgå i evalueringsgrundlaget og fremlagde tilmed et konkret forslag til kontraktformulering herom.

SKI har – tillige med henvisning til udtalelser fra Otis A/S og Schindler Elevatorer A/S – anført, at det ikke var muligt at udvælge de mest gængse reservedele til brug for evalueringen.

Det må samtidig tages i betragtning, at der i et ikke ubetydeligt omfang sker en konkurrenceudsættelse af reservedele ved moderniseringer af elevatorerne. Såfremt værdien af moderniseringsydelsen overstiger et nærmere fastlagt beløb, som hver kunde har bundet sig til før offentliggørelse af udbuddet (den gennemsnitlige beløbsgrænse er 165.000 kr., men for visse ordregivere ned til 15.000 kr.), skal der gennemføres et miniudbud, hvor de konkrete reservedele, som skal anvendes, indgår som en del af evalueringsgrundlaget. Da opgaven i denne situation er helt specifik, er det muligt at byde ind med konkrete reservedele til konkrete priser. Hertil kommer, at kunderne tit puljer deres elevatorer og således allerede af denne grund hurtigere overskrider beløbsgrænsen for at gå i miniudbud. Der er endvidere fastsat en særlig godkendelsesmodel (samtikke til køb over et vist beløb), der sikrer mulighed for en effektiv kontrol, mens reservedele til brug lovpligtigt tilsyn er konkurrenceudsat i forbindelse med prissættelsen af ydelsen ”lovpligtigt eftersyn”. Hertil kommer, at SKI’s kunder hver især ville kunne købe reservedele uden udbud i henhold til de lydelsesreglen i udbudslovens § 8, stk. 2, og SKI må derfor så meget desto mere kunne gennemføre et udbud, hvor reservedele ikke indgår fuldt ud i evalueringen. Indklagede valgte dog at inkludere reservedelene i udbuddet. Det kan endvidere ikke lægges til grund, at § 8, stk. 2, kun kan anvendes i forbindelse med flere delkontrakter af samme type, således som KONE A/S har anført. Spørgsmålet om, hvorvidt en kunde overtræder udbudsreglerne ved køb af en konkret reservedel, er ikke omfattet af denne klagesag. Allerede fordi indkøbene vil kunne gennemføres lovligt af SKI’s kunder, er der ikke grundlag for at tilsidesætte den anvendte evalueringsmode for reservedele, for så vidt angår tildelingen af rammeaftalen.

Ad påstand 3

KONE A/S har gjort gældende, at overtrædelserne i påstand 1 og 2 hver især og samlet udgør så væsentlige overtrædelser af udbudsreglerne, at SKI’s tildelingsbeslutning skal annulleres.

SKI har under henvisning til det, der er anført ad påstand 1 og 2, gjort gældende, at der ikke er grundlag for at annullere tildelingsbeslutningen. KONE A/S har endvidere ikke godtgjort, at udbuddet ville have fået et andet udfald for det

tilfælde, at virksomheden har ret i sine påstande, idet virksomheden afgav tilbuddet med den højeste pris. De forhold, som begrunder KONE A/S' indsigelser, har således ikke haft konkret betydning for virksomhedens tilbud.

Ad påstand 4

KONE A/S har gjort gældende, at det offentliggjorte og gennemførte udbud alene vedrørte de dele, der blev indhentet priser på, og som indgik i tilbuds-evalueringen. Den konkrete situation skal – som også anført ad påstand 2 – sidestilles med, at der ikke har været offentliggjort og gennemført en konkurrence om reservedelene. Klagenævnet skal derfor erklære de dele af rammeaftalen, der angår reservedele, for uden virkning. I udkastet til rammeaftale punkt 14.2.3 er det forudsat, at et resultat af en klagenævns sag kan være, at rammeaftalen bringes til ophør helt eller delvist. Hvorvidt SKI vurderer, at det er meningsfyldt eller ej at bringe rammeaftalen til ophør for så vidt angår indkøbet af reservedele, bør ikke påvirke klagenævnets vurdering af spørgsmålet om uden virkning med hensyn til den del, der ikke har været konkurrenceudsat.

SKI har under henvisning til det, der er anført ad påstand 1 og 2, samt til, at der har været offentliggjort en udbudsbekendtgørelse, gjort gældende, at der ikke er grundlag for at tage påstanden om uden virkning til følge. Uden virkning alene med hensyn til den del af rammeaftalen, der angår reservedele, savner i øvrigt mening, da reservedelene er en integreret del af ydelserne under rammeaftalen, og da disse alene udgør omkring 10 % af rammeaftalens samlede volumen.

SKI har nærmere anført, at selvom der efter ordlyden i klagenævnslovens § 18 er mulighed for at erklære dele af en kontrakt for uden virkning, giver uden virkning alene med hensyn til indkøb af reservedele ikke mening. Moderniseringer og reparationer mv. forudsætter brug af reservedele, hvorfor flere af ydelserne under rammeaftalen ikke vil kunne leveres uden reservedele. Konsekvensen af ”delvis” uden virkning i forhold til denne rammeaftale ville i realiteten blive, at hele rammeaftalen ville blive uden virkning, hvilket ville være uproportionalt. I klagenævnets kendelse af 4. maj 2016, CGI mod Moderniseringsstyrelsen, blev en tillægskontrakt erklæret for uden virkning, men dette var en selvstændig aftale og ikke en integreret del af hovedkontrakten. SKI har endelig anført, at udbudspligten afløstes særskilt for så vidt angår de reserve-

dele, der indkøbes ved moderniseringer, og allerede er afløftet for så vidt angår reservedele, der indgår i lovpligtige eftersyn.

Klagenævnet udtaler:

Udbuddet angår en rammeaftale om servicering og eftersyn mv. af op mod 4.500 elevatorer.

Indkøbet af varer til brug for vedligeholdelses- og reparationsarbejder og moderniseringer angår et meget stort antal forskellige reservedele – efter det oplyste op mod 250.000 forskellige dele – og denne del af udbuddet har derfor karakter af et ikke nærmere specificeret sortimentsudbud. Den øvrige del af udbuddet har karakter af et traditionelt udbud om indkøb af et begrænset antal forskellige ydelser – i det væsentlige tjenesteydelser – hvor der konkurreres på pris, herunder forskellige timepriser. Det må lægges til grund, at indkøbet af reservedele svarer til ikke under 10 % af værdien af den samlede anslåede kontraktværdi, dvs. minimum 22 mio. kr. for de tre delaftaler tilsammen.

Ad påstand 1, 3 og 4

Efter påstand 1, pkt. i), skal klagenævnet vurdere, om SKI's evalueringsmetode er uegnet til at identificere de økonomisk mest fordelagtige tilbud, idet scenarieprisen efter KONE A/S' opfattelse ikke er "repræsentativ" for "det forventede indkøb af alarmudkald med responstiderne 120, 60 og 30 minutter".

I tilbudslisten, udbudsmaterialets bilag VII.B, var for hver enkelt elevator anført en responstid ved driftsnedbrud på enten 120, 60 eller 30 minutter. I vejledningen til udfyldning af bilaget var under overskriften "Ark 1) Elevatorer" anført, at "Kunden har angivet, for hver enkelte elevator, hvilken responstid kunden ønsker ved nedbrud uden personindespærring. Dette er alene en servicemeddelelse til den vindende leverandør. Prisen for responstider prissættes i ark "2) Øvrige ydelser" ".

Den offentliggjorte evalueringsmodel med beregning af en scenariepris tog ikke udgangspunkt i de oplyste responstider for de enkelte elevatorer, men tog klart og utvetydigt udgangspunkt i oplysninger for hver af de tre delaftaler om samlet forventet forbrug af antal timer pr. år for henholdsvis montør, kørsel og kørsel ved alarmudkald med en responstid på henholdsvis 120, 60 og 30 minutter, jf. udbudsbetingelsernes pkt. 8 og tilbudslisten i bilag VII.B. Herudover

indgik de tilbudte priser på telefonlinjer, køb og installering af alarm, nøgleboks, alarmovervågning og serviceabonnement, herunder vedrørende efterfølgende tilslutninger.

I tilbudslisten var således bl.a. anført, at der for delaftale 1 samlet set forventedes 3.223 kørsler pr. år ved alarmudkald med en responstid på 120 minutter, 190 kørsler pr. år ved alarmudkald med en responstid på 60 minutter og 276 kørsler pr. år ved alarmudkald med en responstid på 30 minutter. For så vidt angår kørsler ved udkald uden for normal arbejdstid var anført et forventet antal på 440 pr. år.

For delaftale 2 var tilsvarende oplyst, at der forventedes henholdsvis 3.658, 215, 314 og 499 kørsler pr. år af de nævnte typer, mens der for delaftale 3 tilsvarende var oplyst, at der forventedes henholdsvis 4.347, 256, 373 og 594 kørsler pr. år.

Tilbudsgiverne skulle på baggrund af det oplyste forventede forbrug og udbudsbetingelserne i øvrigt tilbyde faste priser for de nævnte poster.

I udbudsbetingelsernes pkt. 8.2 var forklarende oplyst, at ”Scenarieprisen baserer sig på et forventet forbrug, fastlagt ud fra SKI’s historiske forbrugsdata på området, samt den indmeldte forventede omsætning på rammeaftalen fra kunderne i forbindelse med deres tilslutning til aftalen”. I pkt. 8.2.1 var nærmere fastsat, at ”SKI beregner en scenariepris pr. år ud fra kundernes og SKI’s historiske forbrugsdata, således at den forventede forbrug/volumen multipliceres med det enkelte priselement. Scenarieprisen pr. år multipliceres med antallet af år som rammeaftalen forventer at løbe. Dette resulterer i en samlet scenariepris pr. delaftale for hele rammeaftalens løbetid”. Udbudsbetingelserne indeholdt endvidere eksempler på, hvorledes scenarieprisen for et tilbud ville blive beregnet og fastlagt. Klagenævnet lægger til grund, at tilbudsarket var udformet således, at den samlede pris – scenarieprisen for et tilbud – blev automatisk beregnet i takt med, at tilbudsgiverne udfyldte tilbudsskemaerne.

Udbudsbetingelserne indeholdt således klare og præcise oplysninger om det forventede indkøb, og evalueringsmodellen med en scenariepris var fastsat klart og utvetydigt i udbudsbetingelserne.

SKI har under klagesagen redegjort nærmere for, hvorledes det forventede forbrug var estimeret ud fra SKI’s historiske forbrugsdata samt den forventede

omsætning på baggrund af kundernes indmeldinger og således, at de historiske data var justeret for antallet af elevatorer. Der er ikke grundlag for at fastslå, at SKI har inddraget usaglige hensyn i fastlæggelsen af estimerne af det forventede køb. Det må således antages, at de oplyste estimer er udtryk for SKI's bedste skøn over det fremtidige indkøb i form af alarmudkald med responstiderne 120, 60 og 30 minutter på den udbudte rammeaftale ud fra de oplysninger, der var tilgængelige. Klagenævnet finder på den baggrund ikke grundlag for at konstatere, at SKI's fastsættelse af estimer for det forventede indkøb er i strid med udbudslovens § 2.

Påstand 1, pkt. i), tages på denne baggrund ikke til følge.

Vedrørende påstand 1, pkt. ii, bemærker klagenævnet, at kontrakten omfattede servicering og eftersyn af elevatorer. Kunderne var som minimum forpligtede til at aftage 1) vedligeholdelses- og reparationsarbejder (ved tilkald), 2) moderniseringsarbejder (som ikke var foranlediget af nedbrud) og 3) opstartsydelser. Kunderne kunne endvidere vælge at forpligte sig til at aftage 4) lovpligtige eftersyn (serviceabonnement) og 5) alarmovervågning/døgnservice/udrykning. Det er endvidere ubestridt, at kunderne forpligtede sig til som led i købet af de nævnte ydelser også at købe de dertil nødvendige reservedele, og at tilbuddene ikke indeholdt priser på disse reservedele, der således – med undtagelse af batterier, lyskilder mv., der bruges ved lovpligtige eftersyn – ikke er indgået i evalueringen og ikke er konkurrenceudsat.

Spørgsmålet er herefter, om evalueringsmetoden under disse omstændigheder samlet set har været egnet til at identificere tilbuddene med de laveste priser, når der henses til de omtvistede forhold vedrørende indkøb af reservedele til vedligeholdelses- og reparationsarbejder og moderniseringsarbejder.

Klagenævnet bemærker indledningsvis, at det i relation til spørgsmålet om egnetheden af den evalueringsmetode, der blev anvendt til at udpege de vindende tilbudsgivere ved udbuddet af rammeaftalen med delaftale 1, 2 og 3, er uden betydning, om der ved *efterfølgende* miniudbud måtte ske en vis konkurrenceudsættelse vedrørende køb af reservedele.

SKI har oplyst, at SKI i forbindelse med en markedsundersøgelse vurderede, at der var tale om mindst 50.000 og helt op mod 250.000 forskellige reservedele, og har anført, at det ville være unødigt bebyrdende og ressourcekrævende og formentlig i strid med proportionalitetsprincippet at pålægge leverandø-

terne at udfylde tilbudslistor med priser på samtlige reservedele, som forventedes at blive brugt på rammeaftalen. SKI har endvidere navnlig anført, at det hverken var muligt at kortlægge de mest anvendte reservedele, eller at fastlægge de korrekte vægte ved evaluering af et udsnit af reservedele. Det var desuden ikke praktisk muligt for tilbudsgivere at få listepriser på reservedele og materialer fra andre leverandører. Endelig var der ifølge SKI enighed på markedet om, at reservedele alene udgjorde en marginal andel af værdien af den samlede ydelse. Med henvisning til ”disse særlige markedsmæssige forhold” fandt SKI, at den mest retvisende og egnede ”model” var dels at gøre prisen til ”mindstekrav” med en ”effektiv kontrolforanstaltning”, dels at sikre en konkurrenceudsættelse af reservedelene igennem miniudbud samt at inddrage køb af nogle af reservedelene i forbindelse med konkurrenceudsættelse af ydelsen lovpligtige eftersyn.

Klagenævnet bemærker hertil, at SKI ikke har anført efter hvilke regler eller i øvrigt løftet bevisbyrden for, at betingelserne for at indgå en aftale om leverancer af reservedele uden gennemførelse af et udbud – og dermed uden konkurrenceudsættelse – var opfyldt i relation til de omtvistede reservedele. På den baggrund og henset til den forventede økonomiske værdi af reservedelene, der leveres under den udbudte rammeaftale, må det lægges til grund, at en aftale om køb heraf ville være udbudspligtig. Det valgte udbudsdesign medfører reelt indkøb under en forpligtende rammeaftale af reservedele til en samlet betydelig værdi uden konkurrenceudsættelse af dette indkøb. Sådanne reservedele adskiller sig væsentligt fra de evaluerede serviceydelser, og der er intet grundlag for at antage, at priserne på serviceydelserne skulle afspejle priserne på reservedele. Den udbudte aftales vilkår om levering af reservedele til ”Markedsprisen” og efter en ”Bedste kunde klausul” medfører ingen reel konkurrenceudsættelse, men alene en indirekte regulering med rammer for leverandørernes endelige priser på reservedele, idet det inden for disse rammer overlades til leverandørerne at fastsætte priserne i løbet af aftalens løbetid. SKI har ikke henvist til produktkategorier i udbudsmaterialet på en sådan måde, at henvisningen har gjort det klart for de potentielle tilbudsgivere, hvilke konkrete produkter inden for de omfattede produktkategorier der efterfølgende kan blive omfattet af rammeaftalen, således som det kræves i udbudslovens § 45, stk. 1, og SKI har ikke gennemført evalueringen på grundlag af et repræsentativt udsnit af sammenlignelige produkter i tilbudsgivernes sortiment, jf. udbudslovens § 45, stk. 2.

Under disse omstændigheder finder klagenævnet, at den skete evaluering samlet set ikke kan anses for at have været repræsentativ for det forventede indkøb under rammeaftalen.

Den praksis om optioner, som SKI har henvist til, kan ikke føre til et andet resultat, allerede fordi en ordregiver ikke er forpligtet til at udnytte optioner, hvorimod tilsluttede kunder, er forpligtede til i rammeaftalens løbetid at indkøbe de reservedele, der skal anvendes til vedligeholdelses- og reparationsarbejder og til modernisering.

Påstand 1, pkt. ii, tages derfor til følge som nedenfor bestemt.

Hverken det, som SKI A/S i øvrigt har anført, herunder om værdien af reservedelsindkøbet, eller indholdet af udbudslovens § 160 kan under de anførte omstændigheder, hvor der er tale om et betydeligt vareindkøb, der hverken er nævnt i udbudsbekendtgørelsen eller konkurrenceudsat som led i udbuddet, føre til et andet resultat. Det grundlæggende udbudsretlige krav om konkurrenceudsættelse i en situation som den foreliggende strider i øvrigt ikke mod et princip om proportionalitet. Alternativet til det udbudsdesign, som SKI har valgt, er således ikke nødvendigvis, at tilbudsgivere skal afgive tilbud på op til 250.000 forskellige reservedele i en tilbudsliste. Udbudslovens § 45 tager netop sigte på udbud med et stort antal forskellige varer eller ydelser, og bestemmelsen giver efter ordlyden og forarbejderne hjemmel til at undlade at foretage en udtømmende beskrivelse af kontraktens genstand, hvor dette ville være uproportionalt, og i stedet henviser til produktkategorier, og til alene at evaluere et repræsentativt udsnit af sammenlignelige produkter. Klagenævnet finder, at der henset til den særlige lovregel i udbudslovens § 45 gælder en formodning for, at også det foreliggende udbud i lighed med andre sortimentsudbud kunne have været tilrettelagt således, at denne mere lempelige regel kunne have været anvendt, og at SKI ikke har afkræftet denne formodning.

Vedrørende spørgsmålet om uden virkning, jf. påstand 4, bemærker klagenævnet følgende:

Udbuddet blev iværksat ved udbudsbekendtgørelse afsendt den 16. november 2017 med overskriften ”Tjenesteydelser”. Udbuddets ”Genstand” og ”Betegnelse” er i udbudsbekendtgørelsen anført som ”Elevatorservice”. I udbudsbekendtgørelsen punkt II.1.4) ”Kort beskrivelse” er oplyst, at rammeaftalen angår ”ydelse inden for servicering og eftersyn af elevatorer”, og rammeaftalens

benævnelse er ”50.75 Elevatorservice”. I punkterne II.2.4) ”Beskrivelse af udbuddet” er tilsvarende oplyst, at delaftalerne angår ”servicering og eftersyn af elevatorer”, og det fremgår, at delaftalernes ”sortiment” vedrører levering af ”elevatorservice”. Udbudsbekendtgørelsen indeholder ingen udtrykkelig omtale af indkøbet af reservedele, og det kan heller ikke udledes af eller anses for oplyst implicit i udbudsbekendtgørelsen, at der er tale om betydelige indkøb af reservedele eller i det hele taget indkøb af reservedele.

I klagenævnenslovens § 17, stk. 1, nr. 1, er fastsat, at en kontrakt, der er omfattet af udbudslovens afsnit II eller III eller forsyningsvirksomhedsdirektivet, skal erklæres for uden virkning, hvis en ordregiver i strid med udbudsloven eller EU-udbudsreglerne har indgået kontrakt uden forudgående offentliggørelse af en udbudsbekendtgørelse i EU-Tidende.

En ordregiver har mulighed for at sikre, at en kontrakt, der er nævnt i klagenævnenslovens § 17, stk. 1, nr. 1, ikke erklæres for uden virkning, hvis ordregiveren forud for kontraktindgåelsen har offentliggjort en bekendtgørelse i EU-Tidende (profylaksebekendtgørelse), jf. klagenævnenslovens § 4.

Rammeaftalen og delaftalerne angår *dels* udbudspligtigt indkøb af tjenesteydelser, *dels* udbudspligtigt indkøb af reservedele. Delaftalerne er imidlertid tildelt uden konkurrenceudsættelse for så vidt angår indkøbet af reservedele og som nævnt ovenfor uden, at reservedelsindkøbet har været offentliggjort ved en udbudsbekendtgørelse, ligesom der heller ikke er offentliggjort en profylaksebekendtgørelse.

Klagenævnet finder på denne baggrund, at de tildelte kontrakter er omfattet af klagenævnenslovens § 17, stk. 1, nr. 1, for så vidt angår den del, der angår indkøbet af reservedele, bortset fra reservedele, der omfattes af lovpligtige eftersyn.

Der er efter en samlet vurdering, herunder efter karakteren af reservedelsindkøbet, ikke grundlag for at antage, at væsentlige hensyn til almenhedens interesser gør det nødvendigt, at kontrakterne fortsat har virkning, jf. klagenævnenslovens § 17, stk. 3.

Klagenævnet erklærer derfor Rammeaftale 50.75 Elevatorservice (delaftale 1, 2 og 3) mellem Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S og henholdsvis Schindler Elevatorer A/S, Otis A/S, TryssenKrupp A/S og KONE A/S for

uden virkning for så vidt angår de dele af aftalerne, der angår reservedele, bortset fra reservedele, der omfattes af lovpligtige eftersyn.

Kontrakterne skal efter lovens § 18, stk. 1, erklæres for uden virkning for fremtidige leverancer i kontrakten. Ved fastsættelsen af, fra hvilket tidspunkt aftalerne skal erklæres for uden virkning, har klagenævnet lagt vægt på overtrædelsens karakter og kontraktens art og tidsmæssige udstrækning. Aftalerne erklæres herefter for uden virkning fra og med den 1. april 2019.

Efter klagenævnslovens § 18, stk. 2, nr. 3, skulle der herefter fastsættes en alternativ sanktion, hvis Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S havde været omfattet af lovens § 19, stk. 1. Da Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S imidlertid ikke er omfattet af lovens § 19, stk. 1, skal klagenævnet i medfør af lovens § 18, stk. 3, i stedet indgive politianmeldelse. Anmeldelsen indgives ved fremsendelse af denne kendelse dags dato.

Under hensyn til karakteren af den konstaterede overtrædelse og til, at inddragelsen af reservedele under rammeaftalen har været egnet til at påvirke tilbudsgivernes prissætning og dermed resultatet af udbuddet også i relation til den resterende del, tages påstand 3 om annullation af tildelingsbeslutningen tillige til følge.

Ad påstand 2

Efter klagenævnslovens § 10, stk. 1, kan klagenævnet træffe afgørelse om, hvorvidt der er sket en overtrædelse af de udbudsretlige regler. Klagenævnet kan ikke tilkende en part mere, end den pågældende har påstået, og kan ikke tage hensyn til forhold, som ikke er gjort gældende af den pågældende.

Som påstand 2 er formuleret, angår den ikke en overtrædelse af de udbudsretlige regler, som omhandlet i § 10, stk. 1.

Klagenævnet afviser derfor påstand 2.

Klagenævnet har imidlertid inddraget KONE A/S' anbringender vedrørende denne påstand i relation til vurderingen af de øvrige påstande.

Herefter bestemmes:

Ad påstand 1

Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S har med undtagelse af reservedele, der omfattes af lovpligtige eftersyn, handlet i strid med principperne om ligebehandling og gennemsigtighed i udbudslovens § 2 ved at have anvendt en evalueringmetode, der ikke er egnet til at identificere de økonomisk mest fordelagtige tilbud, idet den beregnede ”scenariepris”, som udgør grundlaget for evalueringen, ikke er repræsentativ for det forventede indkøb af reservedele.

Ad påstand 3

Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S’ beslutning af 19. januar 2018 om tildeling af rammeaftale 50.75 Elevatorservice (delaftale 1, 2 og 3) annulleres.

Ad påstand 4

Klagenævnet erklærer rammeaftale 50.75 Elevatorservice (delaftale 1, 2 og 3) indgået den 6. februar 2018 mellem Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S og henholdsvis Schindler Elevatorer A/S, Otis A/S, TryssenKrupp A/S og KONE A/S for uden virkning fra og med den 1. april 2019 for så vidt angår de dele af aftalerne, der angår reservedele, bortset fra reservedele, der omfattes af lovpligtige eftersyn.

Påstand 2 afvises.

Staten og Kommunernes Indkøbsservice A/S skal i sagsomkostninger til KONE A/S betale 60.000 kr., der betales inden 14 dage efter modtagelsen af denne kendelse.

Klagegebyret tilbagebetales.

Nikolaj Aarø-Hansen

Michael Ellehauge

Genpartens rigtighed bekræftes.

Heidi Thorsen
Kontorfuldmægtig